

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет сходознавства

Кафедра китайської філології

Кваліфікаційна робота з філології на тему:

**СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНІ ТА ПРАГМАТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ
СУЧАСНОГО КИТАЙСЬКОМОВНОГО ДИСКУРСУ ТА ЇХ
ВІДТВОРЕННЯ В УКРАЇНОМОВНОМУ ПЕРЕКЛАДІ**

Студентки групи МПкит 52-20

факультету сходознавства

денної форми навчання

з освітньо-професійної програми

Галузевий переклад: китайська мова,

англійська мова

Спеціальності 035 Філологія

Сімукової Валерії Геннадіївни

Науковий керівник:

канд. філол. наук, доц. Любимова Ю. С

Допущена до захисту

«___» _____ 2021 року

Завідувач кафедри

(підпис)

Любимова Ю. С.
(ПІБ)

Національна шкала _____

Кількість балів _____

Оцінка ЄКТС _____

Київ – 2021

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ДИПЛОМАТИЧНОЇ ЛЕКСИКИ В СУЧАСНІЙ КИТАЙСЬКІЙ МОВІ.....	6
1.1 Основні поняття сучасної лексики та лексикології.....	7
1.1.1 Слово як основна одиниця лексики.....	11
1.2 Загальне поняття дипломатичного дискурсу.....	15
1.3 Особливості лексичної системи китайської мови.....	21
1.3.1 Особливості дипломатичної лексики китайської мови.....	24
Висновок до розділу 1.....	25
РОЗДІЛ 2. МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ДИПЛОМАТИЧНОЇ ЛЕКСИКИ КИТАЙСЬКОЇ МОВИ.....	27
2.1 Проблематика розуміння китайськомовного дипломатичного дискурсу..	28
2.2 Класифікація перекладацьких трансформацій при перекладі у сучасному китайськомовному дипломатичному дискурсі.....	32
Висновок до розділу 2.....	39
РОЗДІЛ 3. СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНІ ТА ПРАГМАТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНОГО КИТАЙСЬКОМОВНОГО ДИСКУРСУ ТА ЇХ ВІДТВОРЕННЯ В УКРАЇНОМОВНОМУ ПЕРЕКЛАДІ.....	41
3.1 Структурно-семантичні особливості дипломатичної лексики та їх відтворення в україномовному перекладі.....	41
3.2 Стилiстичні особливості перекладу текстів інтерв'ю дипломатичного дискурсу	47
Висновок до розділу 3.....	57
ВИСНОВКИ.....	58
РЕЗЮМЕ.....	61
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	62
СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО ХАРАКТЕРУ.....	66

ВСТУП

«Дипломатія – це мистецтво за допомогою тисячі слів не сказати того, що можна було б передати одним словом»

(С.-Ж. Перс)

В ХХІ столітті комунікація як взаємодія між представниками різних культур відіграє важливу роль. Основним фактором у взаємовідносинах між державами, підтриманні миру та безпеки як на глобальному рівні, так і на регіональному рівні, формуванні культурного міждержавного діалогу є дипломатична діяльність.

Дипломатія, була однією з найдавніших видів мистецтва перемовин, яка в науковій та довідковій літературі представлена величезною кількістю визначень. Проте схожість усіх визначень в тому, що головним лейтмотивом дипломатії виступає представлення внутрішніх і зовнішніх інтересів держави на основі комунікації, яка відповідає нормам і законам країни. Ці прийоми мають своє мовленнєве вираження, відображення якого ми бачимо у ряді дипломатичних документів. Мистецтво дипломата полягає у вмінні правильно використовувати мовні прийоми. Дипломати є насамперед представниками державних інтересів.

Для сучасної лінгвістики особливу цінність представляє вивчення специфіки дипломатичної мови, яка, незважаючи на властиву дипломатичному підстилю статичність, перебуває у постійному розвитку через стрімкі зміни у зовнішньополітичних та внутрішньополітичних подіях.

Актуальність теми дослідження полягає в тому, що у зв'язку з поглибленням двосторонніх відносин України і КНР, необхідно вивчити та дослідити використання і функціонування мовних засобів та перекладацьких трансформацій. Детальне дослідження текстів інтерв'ю та промов допоможе спеціалістам-перекладачам робити грамотний переклад, досконало передавати інформацію мови оригіналу на мову перекладу. Ми вважаємо, що розширення

теоретичних, фонових та прикладних знань є дійсно важливим для перекладача в даній сфері.

Об'єктом дослідження є дипломатична лексика в сучасній китайській мові.

Предметом дослідження є структурно-семантичні та прагматичні особливості сучасного китайськомовного дискурсу та їх відтворення в україномовному перекладі.

Мета дослідження полягає у виявленні структурно-семантичних і функціональних особливостей дипломатичної лексики в сучасній китайській мові. Поставлена мета передбачає розв'язання таких **завдань**:

- ✓ розкрити сутність поняття «лексика», «лексикологія»;
- ✓ виявити особливості структурно-семантичних аспектів дипломатичної лексики;
- ✓ виявили проблематику розуміння китайськомовного дипломатичного дискурсу;
- ✓ дослідити класифікації перекладацьких трансформацій при перекладі у сучасному китайськомовному дипломатичному дискурсі;
- ✓ систематизувати дипломатичної лексику сучасної китайської мови;
- ✓ виявити стилістичні особливості перекладу текстів промов дипломатичного дискурсу

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети і завдань дослідження в роботі застосовано такі **методи**:

- ✓ класифікаційний метод;
- ✓ метода наукового опису, збору, вивчення та аналізу матеріалів на тему роботи;
- ✓ аналіз словарних дефініцій;
- ✓ елементи синхронного аналізу – для дослідження особливостей формування сучасної дипломатичної лексики;
- ✓ дистрибутивний аналіз – для вивчення сполучуваності дипломатичних термінів і їх структурно-семантичних відношень;

- ✓ метод опису та узагальнення, прийом порівняльного та перекладацького аналізу;
- ✓ систематизація, порівняння, зіставлення здобутих фактів;
- ✓ структурний метод – для вивчення китайської дипломатичної терміносистеми як цілісної функціональної структури;

Матеріалом дослідження є слугували тексти 5 промов голови КНР Сі Цзіньпіна та прем'єра Держради Лі Кецяна, кількість сторінок 14, кількість лексичних одиниць 1985, які слугували матеріалом для дослідження.

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що розкрито сутність поняття «лексика», «лексикологія»; виявлено особливості структурно-семантичних аспектів дипломатичної лексики; розглянуто проблематику розуміння китайськомовного дипломатичного дискурсу; досліджено класифікації перекладацьких трансформацій при перекладі у сучасному китайськомовному дипломатичному дискурсі; систематизовано дипломатичну лексику сучасної китайської мови; виявлено стилістичні особливості перекладу текстів промов дипломатичного дискурсу

Практичне значення роботи полягає в можливості використання її результатів і висновків у процесі впорядкування та стандартизації дипломатичної термінології, у теорії й практиці перекладу текстів дипломатичної проблематики, в лексикографічній сфері, зокрема, при укладанні двомовних і тлумачних словників дипломатичної термінології.

Апробацію здійснено на Міжнародній науково-практичній конференції “AD ORBEM PER LINGUAS. ДО СВІТУ ЧЕРЕЗ МОВИ” 13 – 14 травня 2021.

Обсяг і структура роботи Робота складається зі вступу, трьох розділів з висновками до кожного з них, загальних висновків, списку використаної літератури. Обсяг тексту дипломної роботи магістра складає 53 сторінки, загальний обсяг роботи разом зі списками використаної літератури становить 65 сторінок.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ДОСЛІДЖЕННЯ ДИПЛОМАТИЧНОЇ ЛЕКСИКИ КИТАЙСЬКОЇ МОВИ

Сучасний світ неможливо уявити без дипломатії. В суспільстві все більше і більше зростає значимість міжнародного спілкування, адже величезні зміни, які пов'язані з глобалізацією, інтеграцією, політичними і соціальними потрясіннями та науково-технічним прогресом викликають дискусії між державами. Розвиток міжнародної дипломатії, а саме процес дипломатичної комунікації став основною ключем для вирішення цих проблем. Дипломатична комунікація – це мистецтво вирішення розбіжностей та недомовленостей мирним шляхом.

Суспільство, в умовах ядерної небезпеки, зрозуміло, що війна не є ефективним і гуманним засобом вирішення проблем. Тільки переговори та чітка і вміла дипломатія можуть врятувати світ від неминучої загибелі, а міжнародні проблеми настільки ускладнилися, що вимагають участі професіональних фахівців, які вміють знаходити адекватні відповіді навіть у найскладніших ситуаціях. Дипломати мають широке коло обов'язків. Окрім участі у міжнародних конференціях та переговорах, крім присутності на офіційних прийомах та урочистих заходах, на дипломатах лежить широке коло обов'язків, майже повністю приховане від чужих очей.

Для багатьох людей більшість телевізійних новин щодо зустрічей президентів, міжнародних форумів, висловлювань високопоставлених політиків і дипломатів - незрозуміла, позбавлена всякого сенсу.

Мова дипломатів це офіційна мова міжнародних переговорів та актів. Підчас міжнародних переговорів, кожна зі сторін має право використовувати свою власну мову; але через найкраще взаємне розуміння здавна існували різні договори та мовчазні угоди щодо мови, якою повинні, письмово чи усно, вестись переговори. Насамперед, дипломатична мова вкрай консервативна і формалізована. На всі стандартні та нестандартні ситуації у дипломатії є усталені, гладкі та освячені довгим використанням формули. Головне при

цьому всьому не значення, а як це вимовляється, коли, кому, а також, що при цьому не говориться.

На сучасному етапі розвитку дипломатії документи, протоколи та заключні акти міжнародних конференцій складаються усіма затверденими офіційними мовами цієї конференції. Робочі мови застосовуються при веденні дебатів, складанні доповідей, проектів документів.

1.1 Основні поняття сучасної лексики та лексикології

Існує багато думок про те, що мова - це лише інструмент за допомогою якого люди можуть зрозуміти один одного. Насправді ж її значення набагато ширше. Завдяки мові ми можемо побачити багатовікову історію певної нації, її культуру, традиції, безцінний досвід та духовну самобутність.

Основною значущою одиницею мови є слово. В лінгвістиці слово досліджується в різних його проявах, починаючи з зовнішньої звукової оболонки (фонетики) і закінчуючи внутрішнім змістом (лексичним значенням). Відомо, що слово вивчається різними розділами мовознавства, але вчена-лінгвіст І.В. Арнольд вважає лексикологію найбільш пов'язаною зі словом наукою і дає цьому поняттю визначення, що лексикологія (від грец. *lexis* – слово, *lexicos* – словесний і *logos* – вчення) – це розділ мовознавства, що вивчає слово і словниковий склад мови (Арнольд, 2012, ст.7). Ця наука досліджує не тільки окремі слова, а весь словниковий запас мови в його взаємозв'язку як щось цілісне, об'єктивно існуюче і яке функціонує за своїми внутрішніми законами.

В своєму підручнику І.В. Арнольд також наголосила, що словниковим складом мови, називають сукупність всіх наявних в цій мові слів та еквівалентів. Під поняттям “еквівалент” маються на увазі стійкі поєднання, які, як і слова, не створюються в мові заново, а вносяться до неї вже в готовому вигляді (Арнольд, 2012, ст.7).

Об'єктами лексикології є конкретні мовні одиниці – слова (вони ж лексеми) та відносини між ними. Предметом цього розділу мовознавства є слово, з яким пов'язані всі інші одиниці мови: фонеми, морфеми, словосполучення, речення. Саме тому слово вивчається не тільки в лексикології, а й в інших розділах мовознавства проте розглядається воно в цих розділах по-різному.

Одним з основних аспектів лексикології є вивчення слів в їх відношенні до дійсності, адже саме в словах та їх значеннях закріплюється життєвий досвід певного колективу або народу в певну епоху. Саме тому розглядаються такі проблеми, як: лексика і культура; проблема лінгвістичної відмінності; лінгвістичні та екстралінгвістичні компоненти в значенні слова; фонові лексика тощо.

Серед основних завдань лексикології В.М. Немченко виділив: 1) визначення поняття слова як основної одиниці мови; 2) з'ясування взаємовідносин між лексичними одиницями та одиницями інших рівнів мови; 3) визначення меж слова, встановлення критеріїв його окремоті та тотожності; 4) встановлення системних зв'язків між лексичними одиницями мови, парадигматичних відносин між ними, класифікація лексичних одиниць за різними ознаками; 5) семантична характеристика слова, визначення таких понять, як "лексичне значення слова", "семантична структура слова", "структура лексичного значення слова"; 6) класифікація лексичних значень слів з різними ознаками; 7) вивчення питань поповнення та розвитку словникового складу мови (Немченко, 2008, ст.239).

У своїй праці М. П. Кочерган зазначає, що лексикологію кожної мови можна поділити на загальну, конкретну, історичну, зіставну і прикладну лексикологію. Загальна лексикологія встановлює загальні закономірності будови, функціонування і розвитку лексики. Конкретна лексикологія вивчає словниковий склад однієї мови. Історична лексикологія займається історією словникового складу, причинами і закономірностями його зміни. Порівнянна лексикологія досліджує словниковий склад двох або більше мов з метою

виявлення структурно-семантичних подібностей і відмінностей між ними або з метою виведення загальних семантичних закономірностей. Прикладна лексикологія вивчає питання укладання словників, перекладу, лінгводидактики та культури мови (Кочерган, 2000, ст.181).

В рамках історичної лексикології вивчається історія слів відповідно до історії того, що ці слова позначають: предмети, явища, поняття тощо. Результати досліджень історичної лінгвістики знаходять застосування у історичній науці. Історична лінгвістика вивчає слова як діахронно (тобто динаміка змін словникового складу), і синхронно (тобто статичний опис стану лексики мови у конкретний історичний період). До вивчення історичної лексикології входять: 1) окреме слово; 2) весь словниковий склад мови; 3) історія слів як таких; 4) форми змін значень слів; 5) процеси, які відбуваються у семантичній структурі слів (наприклад, процес синонімізації).

Залежно від об'єкта дослідження (лексика однієї мови або різних мов) і від характеру тих завдань, які вирішуються в розділі лексикології, різняться лексикологія загальна і приватна.

За словами К.А. Левковської лексикологія в широкому сенсі цього слова охоплює такі наукові дисципліни: 1) лексикологію у вузькому значенні слова; 2) етимологію; 3) словотвір; 4) фразеологію; 5) семасіологію; 6) ономасіологію, 7) термінологію. У вузькому сенсі вивчає специфіку лексики тих чи інших мов, торкаючись при цьому проблем, що детально розбираються в інших (спеціальних) розділах лексикології та широкому значенні (Левковська, 2006, ст.25).

Одним з основних розділів лексикології є семасіологія, або семантика, яка вивчає всі питання, пов'язані зі значенням слова, а також зміни значення слова. Ономасіологія вивчає принципи та закономірності найменування явищ та предметів; етимологія вивчає походження слів та зворотів мови; лексикографія – складання словників. У широкому розумінні до лексикології включають і вчення про стійкі поєднання слів – фразеологізми.

Лексикологія досліджується поповнення та розвиток словникового складу мови та розрізняє чотири способи створення номінацій: 1) створення нових слів; 2) формування нових значень (полісемія, перенесення значень); 3) утворення словосполучень; 4) запозичення (лексичні запозичення та кальки) (досліджуються фактори та форми інтеграції запозичених слів).

У лексикології значна увага приділяється змістовній стороні мовних одиниць, вивченню їх лексичних значень. Причому, як стверджує О.О. Маслов, проблеми значення лексичних одиниць є для неї найбільш суттєвими (Маслов, 1987, ст.103). У зв'язку з цим виділяється особливий розділ (підрозділ) лексикології, який називають семасіологією. К.А. Левковська вважає, що семасіологія вивчає питання, пов'язані із визначенням значення слова, питання однозначності (моносемі) та багатозначності (полісемі), семантичної структури багатозначних слів, структури окремих лексичних значень слів, зміни та розвитку значень слів, втрати словом лексичного значення (десемантизація), переходу слова в суто граматичний засіб (Левковська, 2006, ст.242).

А.В. Калінін в своїй праці зазначив, що терміном «семасіологія» позначається також розділ мовознавства, що вивчає значення (тобто внутрішній зміст) різних мовних одиниць (лексичних, граматичних тощо) (Калінін, 1966, ст.15).

За словами російського мовознавця О.О. Маслова семасіологія – це наука про значення мовних знаків будь-якого рівня (від морфеми до словосполучення та речення) (Маслов, 1987, ст. 103).

У рамках семасіології виділяється ономасіологія. За словами Ю.М. Караулова, ономасіологія – це «галузь семантики, що вивчає найменування, використання мовних засобів для позначення позамовних об'єктів» (Караулов, 1997, ст.289) або за визначенням О.С. Ахматової «розділ семасіології, що вивчає принципи та закономірності “позначення” предметів та вираження понять лексичними та лексико-фразеологічними засобами мов» (Ахматова, 1966, ст. 288).

1.1.1 Слово як основна одиниця лексики

Лексика та лексикологія дуже сильно пов'язані з іншими підсистемами мови та розділами науки про мову, насамперед із граматиною та словотвором. Якщо розглядати це з історичної точки зору, то зв'язок лексики та словотвору полягає у тому, що утворення нових слів є одним із найважливіших шляхів поповнення словникового складу будь-якої мови. Хоча ці розділи мовознавства мають за об'єкт дослідження слово, але вивчають його з різних сторін та в різних аспектах.

Аналіз природи слова як мовної одиниці слід розпочати з розгляду знакової природи мови – її найважливішої якості. В лінгвістиці існує дуже багато тлумачень слову. Відзначимо, що ставлення деяких вчених до наукового визначення слова є досить неоднозначним – від повного заперечення наукового терміну «слова» до різноманіття його визначень. Противниками до визначення поняття «слово» були такі іноземні вчені, як Ш. Балл, Ф. Боас, Б. Кроче, А. Мартіне, Е. Сепір, Ф. де Соссюр, Л. Щерба. Так, Ф. де Соссюр писав: "Поняття слова несумісне з нашим уявленням про конкретну одиницю мови ... Не в слові слід шукати конкретну одиницю мови" (Ф. де Соссюр, 1933, ст.107). Його учень, Ш. Баллі, ще рішучіше висловлювався проти слова: «Поняття слова вважається ясним; насправді ж це одне з найбільш двозначних понять, що зустрічаються у мовознавстві» (Баллі, 1955, ст.135].

Російський мовознавець Л.А. Новіков зазначав: «незважаючи на безперечну реальність слова як певного мовного явища, незважаючи на яскраві ознаки, йому властиві, воно дуже важко піддається визначенню. Це пояснюється різноманіттям слів зі структурно-граматичної та семантичної точок зору» (Новіков, 1982, ст.42).

Л.В. Щерба відзначав: «..хай би яким незвичним є для нас поділ мови на слова, навряд чи слово може вважатись однією з основних одиниць мови. Дійсно, що таке слово? Я вважаю, що це якась семасіологічна одиниця, що

вмішує в собі одну або декілька морфем. Але чим же воно відрізняється від цієї останньої? Мені видається, що словом ми називаємо частину речення, яку ми можемо, не змінюючи значення, вживати самостійно, у вигляді окремого речення...» (Щерба, 1958, ст. 100).

Інша ж група – це лінгвісти, які вважають, що слово є основною номінативною одиницею мови, яка служить для іменування та повідомлення про предмети, процеси та властивості.

З часів Ф. де Соссюра найбільш загальним визначенням мови є твердження про те, що мова це система знаків, що забезпечує людині можливість взаємодії зі своїм оточенням (Ф. де Соссюр, 1933, ст.5).

Так, В.Н. Немченко писав: «Слово – найкоротша одиниця мови, здатна позначати явища дійсності (предмети, ознаки, дії, стани, відносини тощо), виражати почуття, емоції, волевиявлення людини» (Немченко, 2008, ст. 245).

А.І. Смирницький зазначав, що слово виступає не тільки як основна одиниця словникового складу, а й як центральна, вузлова одиниця взагалі мови (Смирницький, 1952, ст. 183).

Н.М. Шанський зауважував, що слово – лінгвістична одиниця, що має значення, лексико-граматичну віднесеність, недвоударність і проникність (Шанський, 1972, ст.10).

Вчений-лінгвіст В.В. Морковкін визначає слово як базову мовну одиницю, яка характеризується нерозчленованістю у початковій формі та морфологічною оформленістю, служить для позначення предметів, ознак і відносин (чи висловлювання станів) та виступає у мовленні як лінгвістично значущі варіанти (Морковкін, 2001, ст.35).

Л.А. Новіков вважав: «У лексикології слово виступає однією з найважливіших і безпосередньо сприйманих одиниць мови. Воно є єдністю знака (звукової або графічної оболонки) і значення — граматичного і лексичного» (Новіков, 1982, ст.110).

Д.Н. Шмельов писав: «Слово – це одиниця найменування, що характеризується цільнооформленістю (фонетичною та граматичною) та ідіоматичністю» (Шмельов, 2007, ст.26).

За лінгвістично енциклопедичним словником «слово» – це основна структурно-семантична одиниця мови, що служить для іменування предметів та їх властивостей, явищ, відносин дійсності, що володіє сукупністю семантичних, фонетичних та граматичних ознак, специфічних для даної мови (ЛЕС, 2007).

Н.М. Шанський вважає, що в сучасній лексикології до основних ознак слова відносяться (Шанський, 1987):

1. Фонетична оформленість, в якій лексична одиниця це «звукова структурна єдність, що відповідає фонологічним нормам даної мовної системи» (Виноградов, 1944, ст.31).
2. Семантична валентність. У мові немає жодного слова, що не має значення (Шанський, 1987, ст.12).
3. Непроникність. Будь-яке слово виступає як цілісна одиниця, всередину якої не можна вставити інше слово.
4. Недвоударність, тобто неможливість мати більше одного основного словесного наголосу (чим слово відрізняється від словосполучення);
5. Лексико-граматична віднесеність, тобто прикріпленість до певного лексико-граматичного розряду, або частини мови (чим слово відрізняється від морфеми);
6. Сталість звучання та значення.
7. Відтворюваність. Ми відтворюємо слова у тому вигляді, якому вони відомі всім носіям мови (Немченко, 2008, ст.248).
8. Цілісність і єдинооформленість відрізняють слова від словосполучень.
9. Переважне вживання у поєднаннях слів.
10. Ізольованість. Слова, на відміну фонем і морфем, можуть сприйматися і поза мовного потоку, ізольовано, зберігаючи при цьому властиве їм значення.

11. Номінативність. Це здатність називати предмети, якості, дії тощо. Але службові частини мови, вигуки, модальні слова, а також займенники не мають цієї ознаки, тому що в них інша специфіка.

12. Фразеологічність, або ідіоматичність, як відміна ознака слова означає, з одного боку, невмотивованість його лексичного значення, з іншого боку – невідільний зв'язок між морфемами, складовими слова.

Оскільки слово – одиниця, що характеризується співвідношенням форми і змісту, проблема слова як одиниці мови розглядається в трьох аспектах:

1. Структурний аспект (виділення слова, його побудова). В цьому аспекті основним завданням лексикологічної теорії слова є встановлення критеріїв його окремоті і тотожності (Шмельов, 2007, ст. 38).

2. Функціональний аспект. Слово як одиниця мови розглядається з точки зору його ролі в структурі та функціонуванні мови в цілому.

3. Семантичний аспект. Семантичний аналіз лексичних одиниць є предметом вивчення лексичної семантики, семасіології, яка досліджує співвіднесеність слова з поняттям, що виражається ним, і позначається ним у мові об'єктом. Д.Н. Шмельов зазначає, лексикологія вивчає семантичні типи слів, виділяючи лексикологічні категорії, що відображають семантичні особливості лексичних одиниць (Шмельов, 2007, ст. 75): 1) моносемія і полісемія; 2) абстрактне і конкретне; 3) загальне та спеціальне; 4) широке і вузьке; 5) логічне і експресивне; 6) пряме і переносне значення лексичних.

Особливості лексичних одиниць та відносини між ними відображаються у лексикологічних категоріях. До розряду лексичних одиниць включено: окремі слова та стійкі словосполучення (аналітичні, або складові, одиниці). Особливо важлива взаємодія лексики та граматики: лексика накладає обмеження на використання граматичних категорій, граматичні форми сприяють диференціації значень слів. Лексичні та граматичні засоби із загальним значенням утворюють лексико-граматичні поля.

1.2 Загальне поняття дипломатичного дискурсу

На сьогоднішній день тема дискурсу стає все більш актуальнішою. За останні декілька років цей термін став особливо популярним у лінгвістиці у зв'язку з динамікою його розвитку. Саме визначення поняття дискурсу викликає досить багато труднощів, адже воно вже стало об'єктом вивчення цілого ряду наукових сфер діяльності, не тільки в сучасній лінгвістиці, але також в антропології, літературознавстві, соціології, психології, політології, філософії та багатьох інших.

Вчений-лінгвіст В.І. Карасик вважає, що дискурс – це комунікативне явище, яке співвідноситься з комунікативним наміром адресанта впливати на адресата. Крім мовної складової, дискурс включає також екстралінгвістичні фактори, такі як, учасників комунікації, ситуативний та соціокультурний контекст, комунікативну інтенцію тощо (Карасик, 2004, ст.230). У сучасній лінгвістиці існує багато методів аналізу, опису та підходів до вивчення дискурсу:

1. Комунікативний підхід, в рамках якого В.І. Карасик трактує термін «дискурс» як знакову структуру, яку роблять дискурсом її суб'єкт, об'єкт, місце, час, обставини створення (виробництва) (Карасик, 2000, ст.5).

2. Структурно-синтаксичний підхід, тобто дискурс як фрагмент тексту. За словами В.І. Карасика під дискурсом розуміються два або кілька речень, що знаходяться одне з одним у смисловому зв'язку (Карасик, 2000, ст.8).

3. Функціонально-структурний підхід. Н.Д. Арутюнова вважає, що дискурс є діяльністю, зануреною в життя, і вимагає при його розгляді обов'язкового обліку соціальних параметрів того, що відбувається, всіх прагматичних факторів його здійснення. У разі дискурс сприймається як особлива форма використання мови на всіх її рівнях (Арутюнова, 1998, ст.136).

4. Структурно-стилістичний підхід, тобто дискурс як нетекстова організація розмовної мови.

5. Соціально-прагматичний підхід, тобто дискурс як текст, занурений у ситуацію спілкування, у життя, або як соціальний або ідеологічний обмежений тип висловлювання, або як «мова в мові», але представлений у вигляді особливої соціальної давності, що має свої тексти (Карасик, 2000, ст. 43).

Предметом нашої зацікавленості виступає процес дипломатичної комунікації, який прийнято називати дипломатичним дискурсом. Дипломатичний дискурс можна охарактеризувати як офіційну мову уряду, за допомогою якої дипломати доносять ідею та надають необхідний вплив на реципієнтів. Детальне дослідження промов дипломатів дає змогу передбачити їх подальші дії та цілі, а також виявити найкращі тактики та стратегії. Хоча термін «дипломатичний дискурс» введений у науковий простір не так давно, але й понині точної дефініції немає.

Згідно Л.Г. Вікуловій, дипломатичний дискурс є «стійкою системою статусно-рольових відносин, що склалися в комунікативному просторі соціального інституту дипломатії» (Вікулова, 2008, ст.35).

За словами В.І. Карасика дипломатичний дискурс, як і будь-який інший, характеризується завершеністю, цілісністю та пов'язаністю. Він є процес, результатом якого є фіксований текст (будь-яка дипломатична документація, кореспонденція тощо) (Карасик, 2000, ст.193).

Н.В. Горохова зазначає: «Дискурс – досить складна і багатогранна річ, якою не просто дати визначення. Підходи до розуміння сутності дискурсу у сучасних дослідників неоднозначні, що пояснюється полісемічністю цієї термінологічної одиниці» (Горохов, 2014, ст.35).

Ю.І. Детінко та Л.В. Куликова вважають, що дискурс – це впорядковане та систематизоване використання мови (та інших семіотичних систем), орієнтоване на певну суспільну практику та обумовлене соціальними, ідеологічними та когнітивними факторами (Детінко та Куликова, 2017, ст. 17).

Головним засобом здійснення дипломатії є мова, яка функціонує у рамках дипломатичного дискурсу. А.С. Кожетева відносить дипломатичний дискурс до інституційного дискурсу, який «є стійкою системою статусно-

рольових відносин, сформованих у комунікативному просторі соціального інституту дипломатії» (Кожеєва, 2012, ст.255).

Дипломатичний дискурс, а також його особливості, висвітлюють у своїх працях мовознавці, серед яких Т.А. Волкова, А.А. Вебер, Л.Л. Славова тощо. Чимало досліджень присвячено аналізу різних дискурсів (Ф.С. Бацевич, В.І. Карасік, М.Л. Макаров тощо).

Л.М Терентій визначає, що метою дипломатичного дискурсу є безконфліктне, мирне вирішення протиріччя (Терентій, 2010, ст.213). Саме тому використовуються спеціальні лінгвістичні прийоми, зокрема нечіткі мовні формулювання, їх ввічливість, підпорядкування дипломатичного протоколу. Завдання дипломатичного дискурсу аналогічні завданням концепції зовнішньої політики будь-якої держави. Цінності дипломатичного дискурсу полягають в дотриманні принципів суверенної держави, вирішення міждержавних суперечок дипломатичними засобами, тобто шляхом переговорів, орієнтації на мультилатералізм тощо.

Основними функціями дипломатичного дискурсу лінгвісти Л.В. Володіна та О.К. Карпухіна вважають такі: комунікативна (функція обміну інформацією), апелятивна (вплив на адресата), конструктивна (формулювання думок), емотивна (безпосередня емоційна реакція на ситуацію), фактична (обмін ритуальними (етикетними) формулами), метамовна (функція толкування). Дипломатичну комунікацію визначають як переконливу (формування ціннісних орієнтацій та установок); експресивну (спонукання до необхідної дії); сугестивну (вплив на зміну мотивації, установок, поведінки та відносин); ритуальну (закріплення та підтримання конвенційних відносин) (Володіна та Карпухіна, 2002, ст. 30).

М.В. Беляков виділяє найважливіші лінгвістичні фактори дипломатичного дискурсу:

- Мотивація учасників дискурсу (бажання/небажання вести діалог).
- Вихідна відмінність чи подібність поглядів учасників дискурсу (сторони є опонентами чи однодумцями).

- Зацікавленість у компромісі (кожний учасник може бути власна зацікавленість у термінах та результатах діалогу).
- Наявність аргументів та вміння їх використовувати (інтертекстуальність, розуміння лише на рівні «свій»–«чужий»).
- Статусність дискурсантів. Про статусність дискурсантів слід сказати особливо, оскільки вона може розумітися подвійно. З одного боку, важливим фактором є світовий статус учасників, світовий авторитет: однаковий чи різний. Від цього залежить «тон» переговорів. Текст таких переговорів може містити або стриманість, повагу, або іронію, скепсис, «менторські нотки» тощо (Беляков, 2015, ст.127).

Дипломатична мова є фіксованою та універсальною, вона обмежена вибором мовних засобів. Головною відмінністю дипломатичного дискурсу від інших є наявність жорстких мовних рамок, що обмежують вибір лексичних засобів вираження та визначають функціональний стиль. Мова дипломатії за визначенням Л.М. Терентія також характеризується вибором лексичних засобів вираження, спрямованим на точність та лаконічність висловлювання, часто знеособленістю конструкцій, відсутністю суб'єктивності, дотриманням дипломатичної етики (Терентій, 2010). Підчас аналізу дипломатичної мови особлива увага звертається на її наукове визначення. За зауваженнями Тянь Хайлун, дипломатична мова розглядається як мова, яка вживається учасниками дипломатичної діяльності для досягнення певних цілей (Тянь Хайлунь, 2002, ст.23). Це означає те, що головною темою дипломатичного дискурсу є той, хто вимовляє мову, як він це робить та яку мету ставить перед собою.

О.М. Ковальов стверджує, що уявлення про стиль та мову дипломатичних документів, як про елегантний і обтічний, повністю нівелювалося. «Гладкість та причесаність» є ознаками слабкого та недопрацьованого дипломатичного документа. Більше того, мова дипломатичних документів повинна допускати і певні вільності, як, наприклад,

вживання епітетів. Визначальним чинником ідеалу дипломатичної мови є рівень точності та повноцінності вираження бажаного змісту без використання «зайвих» слів (Ковальов, 1968, ст.166).

У сучасному світі дипломатичний дискурс розглядається не тільки як спосіб міждержавного та міжвідомчого закритого спілкування, а він стає все більш публічним, зверненим до широкого загалу. Дипломатичного дискурс також характеризується великим прагматичний потенціалом, що містить у собі інтенції автора дискурсу, які мають бути адекватно та правильно передані засобами мови перекладу, щоб забезпечити конструктивні переговори між керівниками та дипломатами держав. Саме тому причини питання аналізу мовної особистості та її мовної поведінки вважатимуться однією з найважливіших проблем лінгвістичних досліджень.

Переклад такого типу дискурсу представляє особливу складність перекладача. Кожен дипломат або політик за допомогою свого виступу хоче досягти найкращих результатів, тому мова політиків включає в себе цілеспрямовано відібрані мовні засоби, які допомагають максимально досягти поставленої мети і які повинні бути з усією точністю передані мовою перекладу.

Дипломатичний дискурс відноситься до офіційно-ділового стилю мовлення. Він представлений різними формами спілкування (усного та письмового), такими як: переговори, ноти, пам'ятні записки, меморандуми, декларації, резолюції, заяви, комюніке тощо. Дипломатичний дискурс на лінгвістичному рівні відрізняється наявністю власної спеціальної термінології, набору етикетних фраз, кліше та лексичних та граматичних одиниць, що використовуються як засіб на одержувача інформації.

Згідно Л.Р. Ісмагілової, особливістю перекладу дипломатичних текстів є дотримання суворих правил користування стандартними мовними шаблонами. Перекладач повинен мати навичку ділового етикету (Ісмагілова, 2012, ст.58).

Головними особливостями дипломатичних текстів при перекладі є власне скорочення та аббревіатури вихідного тексту, які мають розшифровуватися та

передаватися в загальноприйнятих правилами. Однак, якщо на мові оригіналу є ці скорочення, які не можна розшифрувати, то такі скорочення транскрибують. Якщо ж говорити про діловий стиль, то його особливою рисою є використання слів у прямому словниковому значенні. Саме тому, при перекладі таких текстів не можна використовувати одне слово в різних його значеннях, контекстні значення або емоційно забарвлені значення слів. У тексті перекладу дипломатичного дискурсу повинні бути відсутні синтаксичні структури вихідної мови, і він повинен відповідати загальноприйнятим нормам мови перекладу (Ісмагілова, 2012, ст.59).

Наведемо також класифікацію дипломатичних документів, запропоновану Л.І. Євтушенко та І.І. Борисенко (Євтушенко та Борисенко, 2003, ст.46). Так, документи дипломатичної діяльності охоплюють такі групи:

1. Договори та інші міжнародні угоди (договори, конвенції, угоди, декларації, протоколи);
2. Конституційні акти ООН та інших міжнародних організацій (статут ООН, Статут Міжнародного суду, конституції спеціалізованих установ ООН);
3. Односторонні юридичні акти (ратифікація, приєднання до договору, застереження, додане до ратифікації, денонсація договору);
4. Резолюції та звіти Генеральної Асамблеї ООН та інших міжнародних організацій (резольюції, директиви, правила, процедури, стислі звіти);
5. Заключні документи:
 - 5.1. Заключні документи міжурядових візитів та переговорів (комюніке, спільні заяви, декларації, меморандум про домовленість);
 - 5.2. Заключні документи міжнародних конференцій (заклучні акти, декларації);
6. Дипломатична кореспонденція:
 - 6.1. Кореспонденція ООН (офіційні листи, неофіційні листи, вербальні ноти, пам'ятні записки/меморандуми);
 - 6.2. Міждержавні дипломатичні документи;

6.3. Інші дипломатичні документи (агремани, консульський патент, екзекватура, грамоти, повноваження).

Ця класифікація є найбільш повною, оскільки типи документів охоплюють всі аспекти зовнішньополітичної діяльності МЗС.

Лінгвістичний аналіз текстів дипломатичної діяльності доцільно проводити після виявлення специфічних характеристик дипломатичного дискурсу. Про деякі властиві дипломатичному дискурсу риси ми вже згадували вище.

1.3 Особливості лексичної системи китайської мови

Китайська мова – це найважливіший представник сино-тибетської мовної сім'ї, розвиток якої – постійне поповнення словникового складу. І хоча у мові відбувається процес зникнення певної кількості лексичних одиниць, але це не змінює загальну тенденцію розвитку лексичної системи китайської мови. Китайський лінгвіст Сунь Чансюй вважає, що хоча вивчення лексики китайської мови має тривалу історію, проте лексикологія як самостійна наукова дисципліна склалася порівняно пізно (Сунь Чансюй, 1956, ст.1).

Однією з найголовніших галузей китайської мови у стародавньому та середньовічному Китаї була схоластика, яка займалася вивченням словникового складу мови. За визначенням С.Є. Яхонтова схоластика, це наука, яка займається тлумаченням стародавніх слів, з'ясуванням їх значень або просто шляхом перекладу, або шляхом опису предметів і явищ, що існували в давнину, але потім забутих або змінених» (Яхонтов, 1980, ст. 92).

Якщо ж говорити про сучасний етап розвитку китайської мови, то її лексико-фразеологічна система є найбільшою та неповторною областю структурно-семантичних і функціонально-стилістичних фактів і явищ, що становлять великий інтерес для вивчення та дослідження. Китайські слова та фразеологізми становлять складну та досить рухливу систему різноманітних мовних засобів, які існують та розвиваються за своїми власними законами.

В.І. Горєлов вважає, що описова (синхронічна) лексикологія китайської мови, тісно стикається і всебічно взаємодіє з граматиною і стилістикою, сприяє більш глибокому з'ясуванню і правильнішому тлумаченню явищ і фактів, що вивчаються цими лінгвістичними дисциплінами (Горєлов, 1984, ст.9).

Китайська лексикологія розділяється на такі розділи, як словотвір, семасіологія, фразеологія, лексикографія та класифікація словникового складу. Лексикологія також має також важливе значення для практичного оволодіння китайською мовою, адже вона дає змогу нам зрозуміти структуру, усвідомити внутрішню форму слова та виявити його функціональні особливості. Сун Юнбінь вважає, що слова можна правильно вживати, лише усвідомивши їх досконало (Сун Юнбінь, 1953, ст.63).

В китайській мові найважливішою одиницею мови є слово, яке перебуває у складних відносинах з такими поняттями, як склад, морфема, ієрогліф. Співвідношення таких одиниць мови, як слово та словосполучення, також відрізняється великою складністю. Зв'язок між частинами складного слова в китайській мові здійснюється шляхом вільного примикання, не отримуючи формального вираження за допомогою спеціальних морфологічних показників. На сьогоднішній день проблема виділення меж китайського слова все ще залишається актуальною, адже часом дуже важко відрізнити словосполучення від двоскладного слова. Так, лінгвісти Чень Айвень і Юй Пін, аналізуючи особливості складних слів копулятивного типу, роблять принципово важливе зауваження про те, що частина цих лексичних одиниць є словосполученнями з "щільною" структурою (Чень Айвень та Юй Пін, 1979, ст.101).

В.І. Горєлов зазначає, що предметно-логічне (номінативне) значення слова в китайській мові відіграє першорядну роль. Воно постійно домінує над формально-граматичними ознаками лексичної одиниці. У цьому слід зазначити, що китайське складне слово у переважній більшості випадків відрізняється ясністю внутрішньої форми, визначеністю смислової структури (Горєлов, 1984, ст.16).

Також вчений виділяє, що слова китайської мови як номінативні одиниці формуються з існуючих у мові слів, коренів, афіксів. Система словотвірних засобів за ступенем десемантизації вихідного лексичного значення може бути представлена в наступному вигляді: 1) повнозначна морфема, що має статус слова чи кореня; 2) повнозначна морфема, що має статус ідентичного компонента у словах певного лексичного ряду; 3) напівафікс; 4) афікс (Горелов, 1984, ст.19). За словами Чжоу Цзумо «китайська мова не тільки має багатий словниковий склад, але відрізняється також різноманіттям словотворчих способів» (Чжоу Цзумо, 1959, ст.5).

Чільне місце в словотворі китайської мови займають словоскладання (лексико-синтаксичний спосіб словотвору), афіксація (морфологічний спосіб словотвору), напівафіксація (лексико-морфологічний спосіб словотвору), транспозиція (морфолого-синтаксичний спосіб словотвору), фонетичне відокремлення (морфолого-фонетичний спосіб словотвору) та семантичне відокремлення (лексико-семантичний спосіб словотвору). До словотвірних методів В.І. Горелов також відносить редуплікацію і контракцію, адже ці способи у певному сенсі протистоять один одному: якщо редуплікація заснована на тавтологічному вживанні словотвірних елементів, то контракція, навпаки, виходить з їх еліптичного використання (Горелов, 1984, ст.20).

В китайській мові на сьогоднішній день існує синхронне існування двох структурних варіантів одного й того самого слова, адже необмежена потенційна здатність повнозначної морфemi набувати статусу слова, складне і різноманітне співвідношення та взаємодія лексики *веньяня* та *байхуа* породжують таке явище. Залежно від конкретних синтаксичних або стилістичних умов використання у мові лексична одиниця виступає або у формі двоскладового слова, або у формі однокладового слова.

В.П. Захаров вважає, що «залежно від контексту, структури речення, місця слова у реченні та інших факторів вживається то однокладне, то багатокладне слово. Цим частково пояснюється наявність у китайській мові в ряді випадків двох варіантів лексичних одиниць — однокладових слів і утворених

на їх основі двоскладових слів» (Захаров, 1980, ст.94). Зазвичай двоскладові варіанти створюються за допомогою коренескладу або шляхом суфіксації. Таке явище ми можемо спостерігати не тільки у сфері повнозначних частин мови, але також і серед службових слів.

Слова, утворені афіксальним способом, і відповідні односкладові слова є семантично ідентичні лексичні одиниці. Що ж до слів, що виникли в результаті складання знаменних морфем, то вони не завжди є семантичними еквівалентами односкладових слів. Н.В. Солнцева висловлює думку, що двоскладові слова характеризуються вищим ступенем абстракції, ніж слова односкладові. (Солнцева, 1979, ст.60).

В.І. Горєлов зазначає, що наявність у китайській мові структурно різних, але дуже близьких за значенням лексичних одиниць, які є варіантами одного й того ж слова, створює великі можливості для побудови різноманітних, неоднакових за своїм фізичним обсягом, але незмінно струнких і гармонійних синтаксичних одиниць (Горєлов, 1984, ст.16).

1.3.1 Особливості дипломатичної лексики китайської мови

А.А. Громико вважає, що «висловлювання, що вживаються в дипломатичній практиці для позначення мови, якою ведуться офіційні дипломатичні переговори і складаються дипломатичні документи. Крім того, під дипломатичною мовою розуміється також сукупність спеціальних термінів і фраз, що входять до загальноприйнятого дипломатичного словника» (Громико, 1984-1986, ст.321). В основному це термінологія дипломатії та міжнародного права, здебільшого латинського та французького походження. Це лексика, яка пов'язана зі встановленням дипломатичних відносин, укладанням міжнародних договорів тощо.

Відмінністю термінології китайського дипломатичного дискурсу від європейської є те, що при її утворенні не використовуються транслітерація і транскрипція. Саме тому застосовуються або китайські терміни, або терміни,

утворені шляхом тлумачення або калькування. Другим пластом дипломатичної лексики є загальноживані слова та висловлювання, що мають дискурсотворчий характер.

В останні декілька років в китайському дипломатичному дискурсі все більше і більше використовується дуже багато словосполучень з явно вираженою позитивною конотацією. При перекладі зарубіжних антропонімів застосовується фонетичне калькування, яке здійснюється за фонетико-фонологічними законами китайської мови. Також присутнє широке вживання особливих лексичних одиниць чхенюй. Висока частотність вживання багатьох з них у дипломатичній комунікації дозволяє включити їх в дипломатичний словник. Загалом у китайському дипломатичному зокрема помітно звернення до традиційної китайської культури, широко використовуються елементи традиційної політичної мови. Широке вживання такої традиційної лексики часто ускладнюють розуміння закордоном. Цей феномен привернув увагу китайського фахівця Чжана Шилея та інших іноземних фахівців (Чжан Шилей, 2013, ст.108; 47).

В дипломатичному дискурсі відмічається ще висока частотність вживання номенклатурних утворень та топонімів, які зазвичай утворюються шляхом фонетичного калькування з додаванням ієрогліфа, що означає тип топоніму. Проте в офіційних дипломатичних документах повні назви це поєднання фонетичного та семантичного перекладу.

На сьогоднішній день прикладаються величезні зусилля задля того, щоб зробити китайський дипломатичний дискурс зрозумілим у всьому світі. Так, наприклад книга Голови КНР Сі Цзіньпіна «Про державне управління» вийшла у відразу дев'ятьма мовами (Сі Цзіньпін, 2014).

Висновки до розділу 1

Мова дипломатичного дискурсу має свої унікальні особливості, без яких неможливо точно передати інформацію з мови оригіналу на мову перекладу.

Дипломатична лексика та термінологія дуже тісно пов'язана зі складним та багатоаспектним понятійним апаратом, а тому потребує особливого дослідження.

Згідно вивченої інформації дипломатичний дискурс було визначено як «мову, занурену в життя» з метою досягнення взаєморозуміння та встановлення міжнародного співробітництва. Виявлено його функції, лінгвістичні та екстралінгвістичні властивості.

Інтерв'ю, виступи, прес-конференції – усі ці форми публічного виступу можуть бути віднесені до основних жанрів дипломатичного дискурсу. Отож, залежно від виду дипломатичного документа можуть змінюватися і його стильові характеристики: імперативність, експресивність, формальність та ввічливість.

Лексика дипломатичного дискурсу сучасної китайської мови характеризується специфічними рисами, зумовленими з одного боку, особливістю типологічного устрою китайської мови, з іншого, особливим «світобаченням» китайців. Характерним для нього є тенденція забарвити етносемантично будь-які запозичення із західних мов відповідно до тих образів і концептів, які притаманні змістовній стороні їх основних одиниць – ієрогліфів, на базі яких у тому числі будується лексична підсистема дипломатичного дискурсу.

Кожна епоха, спираючись на термінологію попередників, розробляє власне коло термінологічних понять. Це свідчить про те, що дипломатична термінологія є плодом історичного розвитку, в ній відображені всі етапи дипломатичних відносин. Всі важливі зміни, які відбуваються в дипломатичній терміносистемі знаходять своє відображення у мові, а саме в структурно-семантичному аспекті.

Усі розглянуті поняття і явища складають теоретичну базу, яка застосовується в цій роботі для знаходження лінгвістичних особливостей дипломатичних термінів, їх аналізу та систематизації.

РОЗДІЛ 2 МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ДИПЛОМАТИЧНОЇ ЛЕКСИКИ КИТАЙСЬКОЇ МОВИ

На сьогоднішній день за своїми масштабами дипломатія КНР заповнила більшу частину нашої планети. Вона представляє собою комплексне поєднання найрізноманітніших та сучасних методів і механізмів. Головним лейтмотивом є сприяння тому, що голова Китайської Народної Республіки Сі Цзіньпін назвав «Великим відродженням нації», а її головними завданнями є створення для свого розвитку та забезпечення ресурсами своєї економіки найбільш сприятливої міжнародної атмосфери. Це неодноразово підтверджувалося на офіційному рівні: «Майбутнє і доля Китаю стають вже пов'язаними з міжнародною спільнотою. Китай не може розвиватися в ізоляції від решти світу, а світ не зможе стати стабільним та розвиватися без Китаю». Дипломатична мова абсолютно будь-якої держави переповнена метафорами та символами, які мають прямий зв'язок зі своїм багатовіковим минулим. Саме тому, чим древніша країна та багатша її культурна спадщина, тим складніше дипломатам інших країн буде зрозуміти зміст тексту, що передається. Основною функцією дипломатичних виступів є вплив. Для загалу важливо пережити «емоційне потрясіння», адже такий виступ повинен залишити незабутнє враження в серцях реципієнтів. В таких виступах велика увага приділяється лінгвістичним засобам, якими користуються дипломати та політики. Дипломатична лексика китайської мови неодноразово привертала увагу багатьох лінгвістів у різні періоди розвитку Китайської Народної Республіки, що пов'язано з «рухливістю» лексичної системи. Саме тому проблематика у появі нових та запозичених термінів є досить актуальною на сьогоднішній день.

2.1 Проблематика розуміння китайськомовного дипломатичного дискурсу

Саме поняття «дискурс» має багато значень, тому на даний момент немає єдиного визначення, якого б усі дотримувались. Але всі дослідники знають, що дискурс ґрунтується на комунікативному феномені. Дипломатичний дискурс КНР являє собою багаторівневу та дуже складну систему, в основу якої є образна та символічна семантика, різні переклади іноземними мовами, багатовимірність когнітивної сфери та універсальність спілкування. Дипломатичний дискурс визначає комунікацію інститутів як суб'єктів у професійній та громадській сферах для досягнення цілей країни у зовнішній політиці.

Насамперед, дипломатичний дискурс Китаю – це те, як китайська дипломатія говорить (мовний аспект), що вона розуміє (когнітивний аспект) та які цілі ставить (прагматичний аспект). У китайській інтерпретації отримати право говорити – «отримати право на дискурс» 话语权 (*huàyǔquán*) – у міжнародному мовному просторі еквівалентно здатності «стверджувати владу свого дискурсу». Проблема в тому, що в китайській мові поняття «права» 权利 (*quánlì*) та «влади» 权力 (*quánlì*) звучать однаково і практично записуються однаково, розрізняються лише другі ієрогліфи в двочленах. Таким чином, перехід від права до влади може бути не процесом, а швидше суб'єктивним рішенням лідера в конкретній ситуації.

У своїй статті «Чому так складно зрозуміти ситуацію у Китаї. Дипломатичний дискурс» Чжан Фен розкрив проблему невідповідності уявлень про міжнародний світогляд між Заходом та Китаєм. Він обговорив взаємне нерозуміння у мовній, когнітивній та прагматичній площинах (Чжан Фэн, 2015). Якщо говорити з точки зору соціолінгвістичного аспекту, то Чжан Фен вважає що дипломатичний дискурс Китаю породжує формули з семантично незрозумілим та розпливчастим значенням. Наприклад, поняття, що лежить в основі «нового типу міжнародних відносин», що просувається

китайським урядом 合作共赢 (*hézuò gòngyíng*) – безпрограшна співпраця є нечітким, і не пояснює, що рухає китайську дипломатію та її подальші дії (Чжан Фэн, 2015).

Якщо говорити з точки зору когнітивного аспекту, то за словами Чжана, нерозуміння дипломатичних формул відбувається не лише через складність китайської мови. Зрештою, на Заході досить багато людей, які добре знають Китай та китайську культуру (Чжан Фэн, 2015). Дивлячись на цю проблему крізь призму історії, ми можемо побачити, що Китай протягом багатьох віків пропагував парадигму цілісного мислення, однак люди Заходу пропагували індивідуальність. Цим можна пояснити той факт, що коли китайська дипломатія заявляє, що піднесення Китаю – може принести величезну користь усьому світу, західні дипломати вважають, що ця заява це суцільний обман та намір приховати корисливі мотиви. На думку Чжана Фена пропонуючи глобальні проекти, такі як ініціатива «一帶一路» («*yīdài yīlù*»), Китай часто використовує ієрогліф 共(*gòng*) (загальний) у своїх формулах дискурсу: 共商 (*gòngshāng*) – обговорювати разом, 共建 (*gòngjiàn*) – будувати разом, 共享 (*gòngxiǎng*) – використовувати разом. Західний світ вважає, що вони досить розпливчасті і приховують егоїстичні вигоди Китаю (Чжан Фэн, 2015).

Якщо говорити з точки зору прагматичного аспекту, на думку Чжана, ця площина найяскравіше проявляється у відносинах між Китаєм та США. Варто зазначити, що автор розглядав китайсько-американські відносини до їхнього погіршення у 2018 році. Так, наприклад дискурсивна стратегія «нового типу відносин між великими державами» – це банальне поняття, яке висловлює амбіції Китаю, але для того, щоб наповнити його реальним змістом, потрібні широкомасштабні інформаційні кампанії, стверджує Чжан (Чжан Фэн, 2015). В результаті Китай втомився давати пояснення, Америка втомилася слухати пояснення, пройшло багато часу, і весь інтерес до цієї формули зник. Китайський учений приходять до висновку, що не тільки світ має розуміти Китай, а й Китай повинен робити все можливе, щоб шукати розуміння світу

(Чжан Фэн, 2015). Сила переконання – це елемент міжнародного впливу держав та мета, до досягнення якої має прагнути китайський дипломатичний дискурс.

Взявши за основу концепцію 人类命运共同体 (*Rénlèi mìngyùn gòngtóngtǐ*) («спільнота спільного майбутнього для людства»), яка є системним ядром дипломатичного дискурсу Китаю, що просувається китайським керівництвом. Взагалі дана концепція ніколи не описувалася докладно і залишається незрозумілою для міжнародної спільноти. Як зазначає вчений Чжао Сяочунь, можна побачити, що заклик до побудови спільноти спільного майбутнього знаменує початок глобальної активності Китаю (ЧжаоСяочунь, 2018). Багато західних дослідників скептично ставляться до концепції спільноти спільного майбутнього людства, вважаючи її складною, незрозумілою і використовуваною спеціально, щоб приховати суть проблеми. Насправді, на думку Чжао Сяочуаня, цей термін добре продуманий, структурований, і застосування кожного нового формулювання має далекосяжну мету (ЧжаоСяочунь, 2018). Чжао пропонує використовувати три підходи для аналізу концепції 人类命运共同体 (*rénlèi mìngyùn gòngtóng*).

1. Соціолінгвістичний підхід. Він дослідив це поняття в рамках герменевтичного кола: від окремих частин до цілого та від цілого до окремих частин [51]. 人类命运共同体 (*Rénlèi mìngyùn gòngtóngtǐ*) складається з трьох понять: 人类(*rénlèi*) – людство, 命运(*mìngyùn*) – доля, майбутнє і 命运共同体 (*gòngtóngtǐ*) – спільнота. З точки зору етимології поняття «людство» в китайській мові передається двома ієрогліфами: 人(*rén*) – «людина» і 类(*lèi*) – «добрий», тобто їх поєднання означає «людство». "Людство" – це сучасна актуалізація цього бінома. Поняття «доля» в китайській мові позначається двома ієрогліфами 命运(*mìngyùn*), причому обидва вони відіграють важливу роль у розумінні значення слова. Злиття 命(*mìng*) і 运(*yùn*) в рамках одного поняття 命运(*mìngyùn*) створює значення «доля» з основним значенням «рух життя», «коло життя». Тому Центральне бюро компіляцій і перекладів при ЦК

Комуністичної партії Китаю спочатку запропонував при перекладі на англійську мову значення «доля», а після кількох років пробного запуску концепції остаточного перекладного еквіваленту був затверджений як «майбутнє». Поняття «товариство» складається з морфеми 共同 (*gòngtóng*) – загальний та 体 (*tǐ*) – тіло. 共同体 (*gòngtóngtǐ*) означає «форма» або «структура спільного», тобто «спільнота».

Аналіз концепції 人类命运共同体 (*Rénlèi mìngyùn gòngtóngtǐ*) в соціолінгвістичному плані показав, що через особливості ієрогліфічної системи логографічного писемності виникають певні труднощі в еволюції концепту та його трансформації в моносемічний термін. Полісемія, властива концепту, особливо помітно проявляється у перекладах іноземними мовами, коли різних мов спостерігається зміщення акцентів усередині концепту (ЧжаоСяочунь, 2018).

2. Когнітивний підхід. Істотні історичні рамки прив'язані до когнітивної сфери, щоб надати когнітивному простору тимчасової глибини та обсягу. Як показав мовний аналіз, когнітивна сфера 人类命运共同体 (*Rénlèi mìngyùn gòngtóngtǐ*), «спільне майбутнє людства», складається з трьох основних понять: «загальне» або «спільнота», «майбутнє/доля» та «людство/людство». Часто при лінгвістичній інтерпретації та перекладі іноземними мовами акценти змінюються у фразах і, як у цьому випадку, у складовому понятті. Образний і метафоричний вимір когнітивної сфери 人类命运共同体 (*Rénlèi mìngyùn gòngtóngtǐ*) – загальне майбутнє людства, доповнюється еволюцією концептуальних рамок. Слід зазначити, що керівництво Китаю інтерпретувало свій зміст і бачення майбутнього людства в рамках загальних понять, таких як політика, економіка, безпека, культура, довкілля. Ідея «спільного» домінувала в концептуальному рішенні, яке пов'язувало образно-метафоричний вимір когнітивної сфери «спільне майбутнє людства» з її концептуальним виміром.

3. Прагматичний підхід. У комунікативному плані просування концепції «загальне майбутнє людства» вимагало чіткого формулювання цілей та

планування завдань, вибору способів вирішення проблем та способів досягнення цілей. Мовний аналіз концепції вже вказував на її глобальну постановку цілей, поставлені завдання були пов'язані з міжнародною діяльністю, а способи їх вирішення пов'язані із зовнішньополітичною роботою, а дипломатичний дискурс був інструментом для досягнення цієї мети. Для досягнення цієї мети були розроблені завдання щодо просування цієї концепції на двосторонньому, регіональному та глобальному рівнях та пошуку її міжнародного, а згодом і міжнародно-правового визнання.

Обговорення відомих китайських учених показали, що питання дипломатичного дискурсу Китаю є безпосереднім інтересом як для вищих підрозділів уряду, так і для експертів академічної спільноти. Керівництво Китаю дало необхідний імпульс дослідженню цієї теми, і вчені запропонували відповідні моделі та рішення. Китайські академічні кола дійшли висновку, що дослідження проблеми дипломатичного дискурсу мають важливе теоретичне та прикладне значення у сучасному світі. При розробці дискурсивних моделей необхідно враховувати найкращі західні практики, але традиційна культура Китаю має бути пріоритетом. Її досягнення повинні вміло поєднуватися із сучасними потребами міжнародного життя. Розуміння китайського дипломатичного дискурсу є результатом активної професійної роботи, спрямованої на просування китайської мови та культури за кордоном. Ефективність дипломатичного дискурсу багато в чому залежить від наявності добре розроблених дискурсивних формул, від володіння дискурсивними технологіями, від використання дискурсивної стратегії та тактики у дипломатичній практиці.

2.2 Класифікація перекладацьких трансформацій при перекладі у сучасному китайськомовному дипломатичному дискурсі

Перекладознавство – це наука про переклад як процес і як текст, що досліджує проблеми перекладу, основні етапи його становлення та розвитку, його загальні та приватні теоретичні основи, методика та техніку процесу

перекладу, формування перекладацьких навичок та умінь передачі інформації з однієї мови на іншу в усній та письмовій формі (Нелюбін, 2006, ст.5). Ця наука молода, а отже не ідеально досліджена. На сьогоднішній день існує велика кількість класифікацій перекладацьких трансформацій запропонованих вченими-лінгвістами. Л.С. Бархударова зазначає, що перекладацькі трансформації – це міжмовні перетворення, перебудова елементів вихідного тексту, операції перевираження сенсу або перефразування" (Бархударов, 2013, ст. 45). Досягнення перекладацького еквівалента та адекватності в процесі перекладу при розбіжності граматичних структур, все це є метою використання граматичних трансформацій. Вважають, що одиничне використання перекладацьких трансформацій неможливе, адже якщо ми говоримо про усний переклад або переклад тексту, там будемо використовувати різні види трансформацій при перекладі. Умовно всі перекладацькі трансформації ми можемо поділити на такі категорії: 1) граматичні, в яких відбувається заміна граматичних структур мови оригіналу формально нееквівалентними структурами мовою перекладу, де зберігається смислова відповідності; 2) лексичні, в яких відбувається заміна деяких лексичних одиниць мови оригіналу лексичними одиницями мови перекладу, які не є їх еквівалентами в словниках; 3) комплексні, в яких відбувається заміна семантичних, лексичних і граматичних компонентів оригінального тексту.

Т.Р. Левицька та А.М. Фітерман класифікують перекладацькі трансформації за принципом розділів мовознавства – граматики (граматичні перекладацькі трансформації), стилістики (стилістичні перекладацькі трансформації), лексики (лексичні перекладацькі трансформації). До граматичних ПТ вчені-лінгвісти відносять трансформації з використанням таких прийомів як: перестановка, опущення та додавання, перебудова та заміна речень. До категорії стилістичних ПТ вчені відносять синонімічні заміни та описовий переклад, компенсація тощо. До лексичних ПТ відносять

прийоми конкретизації та генералізації, опущення, заміни та додавання (Левицька та Фітерман, 1976, ст.102).

Я.І. Рецкер у своїй роботі виділив два типи трансформацій – граматичні перекладацькі трансформації (заміна частин мовлення чи членів речення) та лексичні перекладацькі трансформації (прийоми конкретизації, генералізації, антонімічний переклад, цілісне перетворення та смислове членування) (Рецкер, 2007, ст.78).

Л.С Бархударов в своїй класифікації розрізняються перекладацькі трансформації за формальними ознаками: перестановки, додавання, заміни, опущення. Таким чином Л.С. Бархударов підкреслює, що такий поділ є значною мірою приблизним і умовним (Бархударов, 2013, ст.96).

Зазвичай повний або значний збіг граматичних конструкцій двох мов або розбіжність граматичних конструкцій є критеріями вибору тієї чи іншої перекладацької трансформації. Якість перекладу тексту визначається двома основними факторами – адекватністю та повноцінністю структури. В.М. Комісаров зазначає, що переклад, який забезпечує прагматичні завдання перекладацького акту на максимально можливому для досягнення цієї мети рівні еквівалентності, не допускаючи порушення норм, дотримуючись жанрово-стилістичних вимог до текстів даного типу та відповідаючи суспільно-визнаній конвенційній нормі перекладу » (Комісаров, 2002, ст.99).

1. Конкретизація – заміна слова або словосполучення лексичною одиницею з ширшим значенням словом з вузьким значенням. При перекладі слів з широким референціальним значенням потрібно застосовувати прийом конкретизації, адже потрібно досягти лексико-семантичної поєднання та додати додатковий смисловий відтінок, який відсутній у слові. Існують такі іменники в китайській мові, які мають дуже абстрактне поняття, наприклад 东西 (*dōngxī*) – предмет, річ, щось. Перекладом такого іменника шляхом конкретизації буде річ, предмет, справа, факт, явище, обставина, істота. До слів із широкою семантикою ще відносять деякі китайські дієслова, наприклад,

搞(gǎo) – виконувати, 弄(nòng) – грати, 谋(móu) – планувати, 作(zuò) – робити тощо.

2. Транскрипція, транслітерація та калькування. Транскрипція та транслітерація – це таких спосіб перекладу лексичної одиниці оригіналу шляхом відтворення її форми за допомогою букв мови на яку відбувається переклад. В сучасній перекладацькій практиці дуже часто використовується транскрипція із збереженням деяких елементів транслітерації. Однак при перекладі з однієї мови на іншу передача форми слова мови оригіналу мовою перекладу завжди дещо умовна. Саме тому при передачі власних назв і топонімів з китайської мови дуже часто застосовують лексичну трансформацію – транскрипцію. Наприклад, 兰州 (Lánzhōu) – Ланьчжоу (місто та адміністративний центр провінції Ганьсу), 习近平 (Xíjìnpíng) – Сі Цзіньпін (голова КНР).

В китайській мові транслітерація взагалі не застосовуються, адже основна відмінність китайської мови полягає в тому, що склад передається за допомогою ерогліфа, а не літер. Калькування – це прийом, який полягає у передачі безеквівалентної лексики мови оригіналу за допомогою заміни її складових частин – слів або морфем їх прямими лексичними відповідностями до мови перекладу. Ідея полягає в тому, що створене нове слово або словосполучення мовою перекладу копіює структуру вихідного виразу. Наприклад: 工商会 (gōngshānghuì) – торгово-економічна палата, 工商银行 (gōngshāng yínháng) – торгово-промисловий банк тощо.

3. Додавання – це компенсація втрачених граматичних засобів виражених тих чи інших значень. Наприклад: 采取正确的立志和积极的措施 (cǎiqǔ zhèngquè de lìzhì hé jījí de cuòshī), що в перекладі на українську *займати правильну позицію та вживати активних заходів*. В цьому реченні додавання слова «приймати» необхідне через неможливість в українській мові одночасного додавання всіх залежних слів.

4. Опущення – це явище при перекладі якого часто випускаються слова, які за своєю природою зайвими, тобто ті слова, значення яких можна викинути з контексту та їх додаткове уточнення не потрібно. Наприклад: 在没有任何外来势力干涉的情况下 (*zài méiyǒu rènhé wàilái shìlì gānshè de qíngkuàng xià*), що в перекладі на українську мову *без будь-якого втручання ззовні*. У цьому реченні при перекладі було опущено слово 情况 (*qíngkuàng*) – ситуація. Особливо часто послаблюється власне значення у дієслів із широкою семантикою.

5. Перестановка – це зміна порядку мовних компонентів у тексті перекладу порівняно з текстом оригіналу. Зрозуміло, що порядок слів в українському реченні істотно відрізняється від порядку слів у китайському реченні, що знаходить своє відображення в перекладі. Наприклад: 社会主义体系对世界发展全部过程产生了很大的影响 (*shèhuì zhǔyì tǐxì duì shìjiè fāzhǎn quánbù guòchéng chǎnshēngle hěn dà de yǐngxiǎng*), що в перекладі на українську мову *соціалістична система дуже вплинула на весь хід світового розвитку*. Саме цей метод перестановки найбільш вживаний при перекладі китайських текстів та промов на українську мову. Структура китайського речення зазвичай така «підмет + присудок», в той час як в українській мові абсолютно нормальною є така структура «присудок + підмет». Прикладом цього є речення 冬天来了 (*dōngtiān lái le*) зазвичай перекладається на українську мову як *настала зима*.

6. Заміна. Підчас перекладу заміні може піддаватися граматична одиниця будь-якого рівня: частина мови, член речення тощо (Аракін, 2005, ст.10). Наприклад заміна частин мови: «美帝利用台湾作为侵略亚洲的跳板, 美帝一向把台湾作为...» (*Měi dì lìyòng táiwān zuòwéi qīnlüè yàzhōu de tiàobǎn, měi dì yīxiàng bǎ táiwān zuòwéi*) – «американські імперіалісти використовують Тайвань як плацдарм агресії проти країн Азії. Вони завжди розглядають цей острів як ...». У цьому реченні використано метод заміни іменника займенником. Синтаксична заміна у складному реченні.

Заміна членів речення – це вид заміни, де відбувається перебудова синтаксичної структури речення. Найбільш уживаними замінами членів речення в українсько-китайському перекладі є заміна присудка, додатка, означення та обставини причини підметом; заміна підмета або означення присудком; заміна підмета, присудка та обставини дії означенням; заміна підмета, присудка та означення додатком.

В перекладознавстві існує чотири типи синтаксичних замін в складному реченні: 1) заміна підрядного речення головним (та навпаки); 2) заміна простого речення складним (та навпаки); 3) заміна підрядності сурядністю (та навпаки); 4) заміна безсполучникового типу зв'язку сполучниковим (та навпаки). Прикладом одного з цих чотирьох типів є речення «他们迫切需要和平环境来进行经济建设» (*Tāmen pòqiè xūyào hépíng huánjìng lái jìnxíng jīngjì jiànshè*) – «їм термінова мирна обстановка, щоб вести економічне будівництво», тобто китайське безсполучникове речення було перекладено на українську мову, де вжили сполучник «щоб». Взагалі основними причинами для використання синтаксичних трансформацій стають експресивно-стилістичні, граматичні та узуальні особливості. Наприклад трансформація складного китайського речення, яке складається з двох простих речень «有您的帮助, 她同意行动» (*Yǒu nín de bāngzhù, tā tóngyì xíngdòng*) – «З вашою допомогою вона погодилася діяти». Ця трансформація робить речення лаконічним та зрозумілим для україномовного слухача. Українцю при перекладі такого речення з китайської мови на українську потрібно зробити синтаксичну трансформацію з активної китайської конструкції в українську пасивну.

Ще одним видом замін в китайській мові є поєднання двох простих речень в одне складне. Наприклад: «*Wǒguó tóng xī dé duànjué wàijiā guānxi, bìng bù yìwèizhe, fǎnduì dìguó zhǔyì guójiā de zhànzhēng yǐjīng jiéshù. Zhè zhèngmíng, rènghé yīgè dúlì guójiā, bùguǎn tā zěnmē xiǎo, dōu nénggòu fǎnkàng dìguó zhǔyì*» – «розрив дипломатичних відносин між нашою країною та Ізраїлем зовсім не

означає, що боротьба проти імперіалізму закінчена, а навпаки свідчить про те, що будь-яка незалежна держава, якою б вона малою не була, може дати відсіч імперіалізму».

7. Антонімічний переклад – це комплексна перекладацька трансформація, що є заміною будь-якого поняття, вираженого в оригіналі, протилежним поняттям у перекладі. Заміна слова антонімом часто супроводжується перетворенням стверджувальної конструкції на негативну, і навпаки. Наприклад: «所有的人都知道这件事儿» (*suǒyǒu de rén dōu zhīdào zhè jiàn shì er*) – «мало, хто не знає про це».

В.М. Комісаров зазначає, що існує три причини, через які необхідно використовувати антонімічний переклад: точна передача змістового змісту, стилістичні особливості тексту, лексикограматичні норми (Комісаров, 2002).

8. Генералізація – це явище в мовознавстві, яке повністю протилежне конкретизації. Ось, наприклад, китайське речення «逐步扩充劳动者休息和休养的物质条件» (*zhúbù kuòchōng láodòng zhě xiūxi hé xiūyǎng de wùzhì tiáojiàn*) – поступово розширювати матеріальні умови робітників для відпочинку та оздоровлення. При перекладі такого речення було використано метод конкретизації, адже слово 扩充 (*kuòchōng*) – збільшувати, розширювати тут перекладається як «покрещувати».

9. Модуляція (смісловий розвиток) – це вид лексичної трансформації, суть якого полягає у заміні процесу, предмету або ознаки, яка виражена іншомовним словом, іншим предметом або ознакою, яка тісно і логічно пов'язана із заміненним елементом. Цей вид трансформації є найскладнішим, оскільки ці два значення маю мати причино-наслідковий зв'язок. Такий вид трансформації зазвичай використовують коли неможливо адекватно перекласти речення за допомогою інших видів перекладацької трансформації на іншу мову.

Висновки до розділу 2

Дипломатична мова абсолютно будь-якої держави переповнена метафорами та символами, які мають прямий зв'язок зі своїм багатовіковим минулим. Китайська мова дипломатичного дискурсу не є винятком. Основною функцією дипломатичних виступів в Китаї є вплив. Китайським дипломатам потрібно, щоб аудиторія пережила «емоційне потрясіння», тому що, такий виступ повинен залишити незабутнє враження в серцях та голові людей. В таких виступах велика увага приділяється лінгвістичним засобам мови, адже дипломатична лексика китайської мови неодноразово привертала увагу багатьох лінгвістів у різні періоди розвитку КНР, що пов'язано з «рухливістю» лексичної системи.

Взагалі проблематика мови публічної сфери дипломатичного дискурсу має унікальні особливості, без урахування яких ми не зможемо максимально точно передати інформацію з мови оригіналу на мову перекладу. За допомогою трьох підходів Чжана Фена (Чжан Фен, 2015): соціалінгвістичного, когнітивного та прагматичного ми змогли розкрити проблематика розуміння китайськомовного дипломатичного дискурсу.

Дослідивши класифікації перекладацьких трансформацій при перекладі у сучасному китайськомовному дипломатичному дискурсі ми зрозуміли, що переклад текстів дипломатичного дискурсу китайської мови може здійснюватися як з допомогою лексичних і граматичних, і лексико-граматичних трансформацій. Не дивлячись на те, що існує різноманіття класифікацій перекладацьких трансформацій, в яких вчені-лінгвісти розглядають всі аспекти перекладу. За основу ми взяли класифікацію В.М. Комісарова, в якій зазначається, що переклад правильний тоді, коли він забезпечує прагматичні завдання перекладацького акту на максимально можливому для досягнення цієї мети рівні еквівалентності, не допускаючи порушення норм, дотримуючись жанрово-стилістичних вимог до текстів даного типу та відповідаючи суспільно-визнаній конвенційній нормі перекладу» (Комісаров, 2002, ст.99). Ми проаналізували такі перекладацькі

трансформації як конкретизація, транслітераці, транскрипція, калькування, додавання, опущення, перестановка, заміна, антонімічний переклад, генералізація та модуляція. У рамках цієї дослідницької роботи у третьому розділі будуть розглянуті тексти промов голови КНР Сі Цзіньпіна та прем'єра Держради Лі Кецяна з точки зору властивої дипломатичному інтерв'ю стилістики та використуваних перекладацьких трансформацій.

РОЗДІЛ 3. СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНІ ТА ПРАГМАТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНОГО КИТАЙСЬКОМОВНОГО ДИПЛОМАТИЧНОГО ДИСКУРСУ ТА ЇХ ВІДТВОРЕННЯ В УКРАЇНСЬКОМОВНОМУ ПЕРЕКЛАДІ

Китайська дипломатія сприяє побудові міжнародних відносин нового типу із взаємовигідним співробітництвом як основну функцію. Китай є першою державою, яка визначила взаємовигідну співпрацю як свою основну мету в процесі вибудовування міждержавних відносин. Китай активно використовує такий дієвий інструмент публічної дипломатії як організація міжнародних заходів. За останні роки країна стала організатором найбільших міжнародних та локальних заходів. Проведення таких заходів це не тільки хороша можливість ще раз заявити про себе як про активного члена світової спільноти, а й продемонструвати рівень розвитку країни, дати можливість іноземним гостям відчувати на собі «величність» Китаю. Але все це б було не можливим, якщо б Китай не мав своєї власної незрівняної та складної для сприйняття іноземними країнами мови дипломатії. За допомогою цієї мови та її структурно-семантичних та прагматичних особливостей Китай займає одну з головних позицій в світовій дипломатії.

3.1 Структурно-семантичні особливості дипломатичної лексики та їх відтворення в україномовному перекладі.

У сучасному світі для багатьох лінгвістів велику зацікавленість представляє вивчення та дослідження дипломатичного дискурсу задля того, щоб виявити абсолютно нові форми та структури міжнародного комунікування. спілкування.

З мотивів мовного висловлювання відбір мовних засобів та його використання безпосередньо залежить від сфери спілкування. Використання певних синтаксичних конструкцій, специфічних морфологічних форм та

лексико-фразеологічних одиниць обумовлено приналежністю до того чи іншого стилю мовлення.

У функціональній стилістиці китайської мови виділяється п'ять основних стилів: публіцистичний, науково-технічний, офіційно-діловий, розмовний та літературно-художній стилі. У рамках цієї дослідницької роботи розглянемо дипломатичний підстиль як різновид офіційно-ділового стилю промови.

Щоб проаналізувати і зрозуміти, які лексико-семантичні особливості найбільш характерні для текстів дипломатичного дискурсу, розглянемо кілька прикладів.

У літературі на тему дипломатичного дискурсу вчені-лінгвісти виділяють такі особливості на лексичному рівні: лексика і фразеологія міжнародного характеру, ін.

Мова дипломатії характеризується використання міжнародної дипломатичної термінології, стійких клішованих поєднань, які виконують дискурсоутворюючу функцію. Наприклад:

我们将建设更紧密的绿色发展伙伴关系。加强绿色基建、绿色能源、绿色金融等领域合作，完善“一带一路”绿色发展国际联盟、“一带一路”绿色投资原则等多边合作平台，让绿色切实成为共建“一带一路”的底色(*Wǒmen jiāng jiànshè gèng jǐnmì de lǜsè fāzhǎn huǒbàn guānxì. Jiāqiáng lǜsè jījiàn, lǜsè néngyuán, lǜsè jīnróng děng lǐngyù hézuò, wánshàn “yīdài yīlù” lǜsè fāzhǎn guójì liánméng, “yīdài yīlù” lǜsè tóuzī yuánzé děng duōbiān hézuò píngtái, ràng lǜsè qièshí chéngwéi gòng jiàn “yīdài yīlù” de dǐ sè*) – Ми створимо більш тісне партнерство в області зеленого розвитку. Ми готові зміцнювати співробітництво в сферах зеленої інфраструктури, зеленої енергії та зеленого фінансування, удосконалювати такі багатосторонні формати співробітництва, як міжнародна коаліція зеленого розвитку в рамках ініціативи "Один пояс і один шлях", принцип зелених інвестицій в рамках "Один пояс і один шлях".

Нехай "зелений розвиток" по-справжньому стане лейтмотивом спільної реалізації ініціативи "Один пояс і один шлях".

При перекладі цієї частини тексту крім прийому синтаксичного членування були використані конкретизація та додавання.

Іншим прикладом слугує уривок:

面向未来，我们将同各方继续高质量共建“一带一路”，践行共商共建共享原则，弘扬开放、绿色、廉洁理念，努力实现高标准、惠民生、可持续发展目标 (*Miànxiàng wèilái, wǒmen jiāng tóng gè fāng jìxù gāo zhìliàng gòng jiàn “yīdài yīlù”, jiàn xíng gòng shāng gòng jiàn gòngxiǎng yuánzé, hóngyáng kāifàng, lǜsè, liánjié lǐniàn, nǚlì shíxiàn gāo biāozhǔn, huì mǐn shēng, kě chíxù mùbiāo*) – В майбутньому ми готові продовжувати високоякісне співробітництво в рамках ініціативи "Один пояси і один шлях", втілювати в життя принцип спільного обговорення, спільної реалізації і спільного користування. Просувати концепції відкритості, екологічності та чесності, прагнути до досягнення високих стандартів, приносити користь людям та забезпечувати сталий розвиток.

У цьому фрагменті тексту 面向未来，我们将同各方继续高质量共建“一带一路” (*Miànxiàng wèilái, wǒmen jiāng tóng gè fāng jìxù gāo zhìliàng gòng jiàn “yīdài yīlù”*) ми застосували прийом опущенням лексичної одиниці з абстрактним значенням 面向 (*miànxiàng*) – *направлення*. Цей прийом в даному випадку позбавляє від надмірно дослівного перекладу «звертаючись до майбутнього, ми продовжуватимемо працювати з усіма сторонами, щоб якісно побудувати «Пояс і шлях».

В дипломатичному дискурсі китайської мови дуже часто використовується метод перестановки. Наприклад:

20 年来，亚洲国家深入推动区域经济一体化，协力促进经济社会发展，推动亚洲成为全球经济最具活力和增长潜力的地区 (*20 Niánlái, yàzhōu guójiā shēnrù tuīdòng qūyù jīng jǐ yītǐ huà, xié lì cùjìn jīngjì shèhuì fāzhǎn, tuīdòng yàzhōu chéngwéi quánqiú jīngjì zuì jù huólì hé zēngzhǎng qiánlì dì dìqū*) – Протягом 20

років азіатські країни активно сприяють регіональній економічній інтеграції, спрямовують колективні зусилля на соціально-економічний розвиток, перетворюючи Азію на найбільш життєздатний континент, що стрімко розвивається у світовій економіці.

当前，百年变局和世纪疫情交织叠加，世界进入动荡变革期，不稳定性 不确定性显著上升 (*Dāngqián, bǎinián biànjú hé shìjì yìqíng jiāozhī diéjiā, shìjiè jìnrù dòngdàng biàngé qī, bù wěndìng xìng bù quèdìng xìng xiǎnzhù shàngshēng*) – Нині на тлі безпрецедентної пандемії і небачених за останні сто років змін світ переживає період потрясінь і трансформації. Помітно зростають чинники нестабільності і невизначеності.

Як практика показує головною причиною використання прийому опущення є явище тавтології. Наприклад: “一带一路”是大家携手前进的阳光大道，不是某一方的私家小路。所有感兴趣的 国家都可以加入进来，共同参与、共同合作、共同受益 (*“Yīdài yīlù” shì dàjiā xiéshǒu qiánjìn de yángguāng dàdào, bùshì mǒu yīfāng de sījiā xiǎolù. Suǒyǒu gǎn xìngqù de guójiā dōu kěyǐ jiārù jìnlái, gòngtóng cānyù, gòngtóng hézuò, gòngtóng shòuyì*) – "Один пояс і один шлях" – це не приватний шлях для певної партії, а сонячний шлях для всіх, щоб рухатися вперед разом. Всі зацікавлені країни можуть приєднатися, працювати над 30 спільними проектами задля спільної вигоди. "Один пояс і один шлях" -- це стежка, яка веде до розвитку, загального виграшу і надії.

Підчас перекладу цього уривку ми лише один раз переклали слово 共同 (*gòngtóng*) – *спільний*, але зміст повідомлення залишився незмінним.

Якщо ж говорити про метод додавання, то його можна розділити на основних типи: 1) додавання нової інформації, якої немає в тексті оригіналу; 2) уточнення другорядних елементів висхідного тексту.

Перший тип методу додавання можна прослідкувати в такому прикладі:

未来 5 年内，中国将再向联合国妇女署提供 1000 万美元捐款 (*Wèilái 5 niánnèi, zhōngguó jiāng zài xiàng liánhéguó fùnǚ shǔ tígōng 1000 wàn měiyuán juānkuǎn*) – У найближчі 5 років Китай знову надасть 110 мільйонів доларів

США у вигляді пожертвувань структурі "ООН-Жінки" (провідний орган, що координує роботу системи ООН у питанні гендерної рівності).

Підчас перекладу на українську мову ми прийняли рішення використати метод додавання та ознайомити реципієнта з визначенням «ООН-Жінки». Проте метод додавання першого типу, який вводить додаткову інформацію(пояснення) в речення, зустрічається порівняно рідко. Другий тип, в якому йде уточнення другорядних елементів висхідного тексту зустрічається набагато частіше. Давайте розглянемо цей приклад:

中国将落实好两年提供 20 亿美元国际援助的承诺，深化农业、减贫、教育、妇女儿童、气候变化等领域国际合作，助力各国经济社会恢复发展。
(*Zhōngguó jiāng luòshí hǎo liǎng nián tígōng 20 yì měiyuán guójì yuánzhù de chéngnuò, shēnhuà nóngyè, jiǎn pín, jiàoyù, fùnǚ értóng, qìhòu biànhuà děng lǐngyù guójì hézuò, zhùlì gèguó jīngjì shèhuì huīfù fāzhǎn.*) – Китай чесно виконає свої обіцянки щодо надання міжнародної допомоги загальним розміром 2 млрд доларів протягом 2 років, щоб поглиблювати міжнародне співробітництво в галузі сільського господарства, ліквідації бідності, освіти, жінок і дітей, зміни клімату, сприяти відновленню соціально-економічного розвитку всіх країн.

В цій частині тексту при перекладі ми використали метод синтаксичного членування та метод додавання за допомогою словосполучення «загальним розміром» в мові перекладу.

Ще одним методом, яким користуються перекладачі при перекладі текстів такої специфіки є модуляція. Давайте розглянемо такі фрагменти:

两国地方参与热情高涨，从官方到民间，各项活动紧锣密鼓、如火如荼
(*Liǎng guó dìfāng cānyù rèqíng gāozhàng, cóng guānfāng dào mínjiān, gè xiàng huódòng jǐnluómìgǔ, rúhuǒrútú*) – Кожен захід відрізняється видовищністю та привертає підвищену увагу публіки.

При перекладі цього фрагменту ми використали прийом модуляції, що є прикладом лексико-семантичної заміни лексичної трансформації в китайській

мові. Заміна стійких фразеологічних комплексів відбувається не словниковою відповідністю, а контекстуальною.

要坚持在发展中保障妇女权益，靠发展改善妇女民生，实现妇女事业和经济社会同步发展 (*Yào jiānchí zài fāzhǎn zhōng bǎo zhàng fùnǚ quányì, kào fāzhǎn gǎishàn fùnǚ mínshēng, shíxiàn fùnǚ shìyè hé jīngjì shèhuì tóngbù fāzhǎn*) – У загальному розвитку важливо відстоювати права та інтереси жінок і дівчаток, безперервно підвищувати їхній добробут за рахунок економічного зростання, домогтися синхронного розвитку жіночого справи і соціально-економічного прогресу. У цьому фрагменті тексту дієслову 改善(*gǎi shàn*) – покращувати, ми надали смислового розвитку мовою перекладу «підвищувати їхній добробут».

Використання методів калькування, транскрибування та транслітерації дуже часто зустрічається в дипломатичному дискурсі, адже в текстах такого типу існує багато власних назв. Підчас перекладу власних назв з китайської мови на українську, ми як перекладачі повинні користуватися системою транскрипції Палладіна. Це дуже добре видно у прикладі:

前不久，习近平主席成功出席了上合组织成员国元首理事会，希望各方落实好会议成果，稳步推进各项合作议程，积极开创后疫情时期上合组织发展新局面 (*Qián bùjiǔ, xījìnpíng zhǔxí chénggōng chūxíle shàng hé zǔzhī chéngyuán guó yuánshǒu lǐshì huì, xīwàng gè fāng luòshí hǎo huìyìchéngguǒ, wěnbù tuījìn gè xiàng hézuò yì chéng, jījī kāi chuàng hòu yìqíng shíqí shàng hé zǔzhī fā zhǎn xīn júmiàn*) – Нещодавно голова держави Сі Цзіньпін успішно взяв участь у Раді глав держав-членів ШОС. Упевнений, що ми з вами будемо акуратно працювати над реалізацією підсумків саміту, впевнено просувати великий порядок, щоб відкрити якісно нову перспективу ШОС в постепідемічний період.

У цьому уривку при перекладі імені та прізвища голови КНР українською мовою ми використали метод транскрибування за системою

Палладія, де китайські склади «Xi», «Jin», «Ping» передані українською мовою складами «Ci», «Цзінь», «Пін».

3.2 Стилiстичнi та прагматичнi особливостi перекладу текстiв iнтерв'ю дипломатичного дискурсу

У сучасному свiтi подальше вивчення та дослiдження дипломатичного дискурсу для лiнгвiстiв дуже цiкаве, адже таким чином можна виявити новi аспекти мiжнародної комунiкацiї. Взаємодiя такого типу має важливе значення для розвитку ефективностi мiжнародного спiлкування. В наші роботи ми розглядаємо дипломатичний пiдстиль як рiзновид офiцiйно-дiлового стилю мовлення. Взагалi мова дипломатiї характеризується використанням стiйких клiшованих поєднань, мiжнародної дипломатичної термiнологiї, якi виконують дискурсоутворюючу функцiю. Наприклад:

我们要推动贸易和投资自由化便利化，深化区域经济一体化，巩固供应链、产业链、数据链、人才链，构建开放型世界经济。要深化互联互通伙伴关系建设，推进基础设施联通，畅通经济运行的血脉和经络(*Wǒmen yào tuīdòng mào yì hé tóu zī zì yóu huà biànlì huà, shēnhuà qūyù jīng jǐ yītǐ huà, gǒnggù gōngyìng liàn, chǎnyè liàn, shùjù liàn, réncái liàn, gòujiàn kāifàng xíng shìjiè jīngjì. Yào shēnhuà hùlián hùtōng huǒbàn guānxì jiànshè, tuījìn jīchǔ shèshī liántōng, chàngtōng jīngjì yùnxíng de xuèmài hé jīngluò.*) – Ми повинні сприяти лібералізації, спрощенню торгівлі та інвестицій, поглибленню регіональної економічної інтеграції, консолідації ланцюгів поставок, промислових ланцюгів, ланцюжків даних та ланцюжків талантів, а також ми повинні побудувати відкриту світову економіку. Потрібно розширювати партнерські відносини в області інфраструктурної взаємопов'язаності з метою забезпечення прохідності кровоносних систем для сталого економічного розвитку..

Тут ми можемо виділити такі терміни які вживаються в міжнародній дипломатії як 伙伴关系 (*huǒbàn guānxi*) – партнерські відносини та 自由化 (*zìyóuhuà*) – лібералізація.

Ще одним прикладом є уривок:

中方愿面向上合组织国家开展减贫培训，为各国改善民生提供力所能及的帮助。中方建议加大上合组织大学建设力度，新增一批项目院校和专业，共同培养面向未来的优质人才。中方倡议成立上合组织国际博物馆联盟，商签经典著作互译备忘录，促进各国文明互鉴、民心相通 (*Zhōngfāng yuàn miànxiàng shàng hé zǔzhī guójiā kāizhǎn jiǎn pín péixùn, wèi gèguó gǎishàn mínshēng tígōng lìsuǒnéngjí de bāngzhù. Zhōngfāng jiànyì jiā dà shàng hé zǔzhī dàxué jiànshè lìdù, xīn zēng yī pī xiàngmù yuàn xiào hé zhuānyè, gòngtóng péiyǎng miànxiàng wèilái de yōuzhì réncái. Zhōngfāng chàngyì chénglì shàng hé zǔzhī guójì bówùguǎn liánméng, shāng qiān jīngdiǎn zhùzuò hù yì bèiwànglù, cùjìn gèguó wénmíng hù jiàn, mínxīn xiāngtōng.*) – наша сторона готова організувати для країн ШОС підготовку кадрів по боротьбі з бідністю, надавати посильну допомогу в підвищенні добробуту населення. Китай пропонує збільшити будівництво університетів ШОС і додати ряд нових проектних коледжів і спеціальностей для спільного розвитку високоякісних талантів в майбутньому. Ми закликаємо створити Міжнародний союз музеїв ШОС, підготувати меморандум про взаємний перекладу класичних творів з метою сприяння взаємному визнанню цивілізацій і міжособистісному спілкуванню між країнами.

У цьому фрагменті присутні такі терміни як 上合组织 (*shànghé zǔzhī*) – Шанхайська організація співробітництва, 上合组织国际博物馆联盟 (*shàng hé zǔzhī guójì bówùguǎn liánméng*) – Міжнародний союз музеїв ШОС та 备忘录 (*bèiwànglù*) – меморандум.

本组织完成了首次扩员，合作空间将进一步扩大，国际影响力也将进一步提升，成员国在构建命运共同体道路上迈出坚实的一步 (*běn zǔzhī*

wánchéngle shǒucì kuò yuán, hézuò kōngjiān jiāng jìnyībù kuòdà, guójì yǐngxiǎng lìyě jiāng jìnyībù títēng, chéngyuán guó zài gòujiàn mìngyùn gòngtóngtǐ dàolù shàng mài chū jiānshí de yībù) – ШОС здійснила перше розширення членства, надалі простір співробітництва буде розширюватися, міжнародний вплив і надалі зростатиме, держави-члени зробили впевнений крок на шляху створення спільноти з єдиною долею.

Ще однією особливістю при перекладі дипломатичних текстів з китайської на українську мову є використання синонімів під час лексичного повтору, який дозволяє уникнути повторень та додати різноманітність до перекладу. Наприклад:

国际上的事应该由大家共同商量着办，世界前途命运应该由各国共同掌握，不能把一个或几个国家制定的规则强加于人，也不能由个别国家的单边主义给整个世界“带节奏” (*Guójì shang de shì yīnggāi yóu dàjiā gòngtóng shāngliángzhe bàn, shìjiè qiántú mìngyùn yīnggāi yóu gèguó gòngtóng zhǎngwò, bùnéng bǎ yīgè huò jǐ gè guójiā zhìdìng de guīzé qiángjiā yú rén, yě bùnéng yóu gèbié guójiā de dān biān zhǔyì gěi zhěnggè shìjiè “dài jiézòu”*) – Глобальні проблеми повинні вирішуватися колективно шляхом діалогу, . Майбутнє і доля світу повинні контролюватися спільно всіма країнами. Правила, сформульовані однією або декількома країнами, не можуть бути нав'язані іншим, так само як і унілатералізм окремих країн не може "внести ритм" у весь світ.

У цьому фрагменті ми можемо побачити, що китайський слово «共同» (*«gòngtóng»*) – «спільний, загальний,» перекладається такими словами-синонімами як колективно, спільно.

Взагалі вживання лексичного повтору в дипломатичному дискурсі зумовлене бажанням автора чи мовця надати повідомленню більшої виразності, але дуже часто лексичний повтор супроводжується опущенням лексичної одиниці, що повторюється, в мові перекладу. Приведемо приклад:

中方在朝核问题上的目标是明确的，这也是有关各方的共同目标，那就是必须坚持实现半岛无核化，必须坚持维护半岛和平稳定，必须坚持通过外交途径、以和平方式解决朝核问题 (*Zhōngfāng zài cháo hé wèntí shàng de mùbiāo shì míngquè de, zhè yěshì yǒuguān gè fāng de gòngtóng mùbiāo, nà jiùshì bìxū jiānchí shíxiàn bàndǎo wú hé huà, bìxū jiānchí wéihù bàndǎo héping wěndìng, bìxū jiānchí tōngguò wàijiāo tújìng, yǐ héping fāngshì jiějué cháo hé wèntí*) – мета Китаю щодо вирішення кризи дуже чітка і співвідноситься із спільною метою всіх зацікавлених сторін, вона полягає у твердому відстоюванні денуклеаризації півострова, захисту миру та стабільності, вирішення проблеми виключно дипломатичним та мирним шляхом.

Тут ми лише один раз в перекладі згадали словосполучення 必须坚持 (*Bìxū jiānchí*) – повинні відстоювати, адже повторне використання його буде недоречним.

Ще одним не менш важливим елементом в китайському дипломатичному дискурсі є метафора, яка надає додаткового емоційно-оціночного значення та має великий вплив на аудиторію. Наведемо приклади:

“一带一路”是大家携手前进的阳光大道，不是某一方的私家小路。所有感兴趣的國家都可以加入进来，共同参与、共同合作、共同受益 (*“Yīdài yīlù” shì dàjiā xiéshǒu qiánjìn de yángguāng dàdào, bùshì mǒu yīfāng de sījiā xiǎolù. Suǒyǒu gǎn xìngqù de guójiā dōu kěyǐ jiārù jìnlái, gòngtóng cānyù, gòngtóng hézuò, gòngtóng shòuyì*) – "Один пояс і один шлях" – це не приватний шлях для певної партії, а сонячний шлях для всіх, щоб рухатися вперед разом. Всі зацікавлені країни можуть приєднатися, працювати над 30 спільними проектами задля спільної вигоди. "Один пояс і один шлях" – це стежка, яка веде до розвитку, загального виграшу і надії.

У цьому прикладі використана образно-образотворча метафора яка робить повідомлення яскравим і виразним, але в той же час вона подає інформацію щодо поточної ситуації співробітництва між Китаєм та іншими

державами світу. Такими метафорами китайська сторона намагається замілити очі аудиторії та створити собі гарний імідж на міжнародній арені.

В дипломатичному дискурсі чималу складність під час перекладу текстів викликають стійкі фразеологічні звороти китайської – чен'юй. Не зважаючи на те, що чен'юй дозволяє лаконічно передати інформацію та підвищити експресивні властивості повідомлення до аудиторії, однак, неправильний переклад його перекладачем може стати великою проблемою розуміння вихідного повідомлення. Головним завданням перекладача у цій ситуації є правильний підбір перекладацької трансформації, яку необхідно застосувати під час перекладу фразеологічної одиниці. Наприклад:

任何疾病都要对症下药，才能起到效果 (*rèn hé jì bìng dōu yào duì zhèng xià yào, cái néng qǐ dào xiào guǒ*) – тільки вживаючи цілеспрямованих заходів, можна досягти якогось результату.

У цьому фрагменті було використано фразеологізм «对症下药» (*duì zhèng xià yào*) – «призначати ліки відповідно до хвороби». Ми знаємо, що в дипломатичному дискурсі такого перекладу просто не може бути, тому ми вдаємося до описового перекладу, використовуючи додаткове значення.

Наведемо ще один приклад:

相向而行，朝核问题才能迎来柳暗花明 (*Xiāng xiàng ér xíng, cháo hé wèn tí cái néng yíng lái liǔ àn huā míng*) – Лише рухаючись назустріч один одному, можна вирішити ядерну проблему Корейського півострова.

У цьому фрагменті є чен'юй «柳暗花明» (*Liǔ'àn huā míng*). За допомогою компонентного складу ми розкладаємо фразеологізм на компонент: 柳暗 (*liǔ àn*) – «верби з тінями», 花明 (*huā míng*) – «квіти яскраві». Але це нам не дає ніякого результату, тому проаналізувавши переклад на українську мову і взявши до уваги особливості усього контексту, ми можемо впевнено сказати, що в даному фрагменті переклад чен'юя зовсім не знаходить своєї відповідності. Він не був перекладений за допомогою перекладацьких трансформацій, але був замінений словами, які належали до контексту

повідомлення раніше. Таким способом ми знизили емоційне тло всієї фрази. Підчас аналізів текстів промов ми виявили понад 20 фразеологічних одиниць, які мовець використав задля створення певного стилістичного ефекту. Саме тому прагматика дипломатичного дискурсу китайської мови полягає в тому, що китайські дипломати та політичні діячі надають своїм промовама та тексту специфічної своєрідності, національної специфіки, експресивного забарвлення фразеологічного обороту та історизму. Всі ці фактори дозволяють Китаю на міжнародній арені показати всі свої найкращі сторони задля просування своїх ідей та концептів.

Дипломатичний дискурс, точніше його стилістика вимагає чіткості та правильності викладу інформації, ясності формулювань, однозначності та визначеності термінів. В ході аналізу лексичних та граматичних засобів ми також помітили дуже часті випадки використання деяких граматичних конструкцій в дипломатичному дискурсі китайської мови.

1. 除...外 (*Chú...wài*) –окрім...;

Наприклад:

我相信，除进一步深化两国政治关系和战略互信外，扩大两国务实合作，优化双边贸易结构 (*Wǒ xiāngxìn, chú jìnyībù shēnhuà liǎng guó zhèngzhì guānxì hé zhànlüè hùxìn wài, kuòdà liǎng guó wùshí hézuò, yōuhuà shuāngbiān màoùyì jiégòu*) – впевнений, що ключовими питаннями майбутньої зустрічі, **окрім** подальшого поглиблення політичних відносин між країнами та стратегічної взаємодовіри, стануть розширення двостороннього практичного співробітництва, удосконалення структури двостороннього товарообігу.

2. 包括...在内 (*Bāokuò...zài nèi*) – включаючи...;

Наприклад:

根据计划，中俄将在“地方年”框架内举办包括旅游交流合作在内的数百场活动 (*Gēnjù jìhuà, zhōng é jiàng zài “dìfāng nián” kuàngjià nèi jǔbàn bāokuò lǚyóu jiāoliú hézuò zài nèi de shù bǎi chǎng huódòng*) – Планується, що в рамках

«Років міжрегіонального співробітництва» буде проведено кілька сотень різних заходів, у тому числі у сфері туризму.

不久前，包括中国在内的 15 个国家共同签署了区域全面经济伙伴关系协定（RCEP），建立了世界上人口最多、成员结构最多元、发展潜力最大的自贸区，不仅将为促进地区的发展繁荣增添新动能，也将成为拉动全球增长的重要引擎 (*Bùjiǔ qián, bāokuò zhōngguó zài nèi de 15 gè guójiā gòngtóng qiānshǔle qūyù quánmiàn jīngjì huǒbàn guānxi xiédìng (RCEP), jiànliè shìjiè shàng rénkǒu zuìduō, chéngyuán jiégòu zuìduō yuán, fāzhǎn qiánlì zuìdà de zì mào qū, bùjǐn jiāng wèi cùjìn dìqū de fā zhǎn fánróng zēngtiān xīn dòngnéng, yě jiāng chéngwéi lādòng quánqiú zēngzhǎng de zhòngyào yīnqíng*) – Не так давно 15 країн, включаючи Китай, спільно підписали Угоду про регіональне всеосяжне економічне партнерство (RCEP), створивши зону вільної торгівлі з найбільшою кількістю населення, найрізноманітнішою структурою членства та найбільшим потенціалом для розвитку у світі. процвітання додасть нового імпульсу, а також стане важливим двигуном глобального зростання.

3. 由…主办 (*Yóu...zhǔbàn*) – бути відповідальним за…;

Наприклад:

世界各地的领袖齐聚在世界议会中讨论国际事务，首要任务便是决定由谁当选议会主办者 (*Shìjiè gèdì de lǐngxiù qí jù zài shìjiè yìhuì zhōng tāolùn guójiè shìwù, shǒuyào rènwù biàn shì juédìng yóu shéi dāngxuǎn yìhuì zhǔbàn zhě*) – Лідери держав усього світу з'їжджаються на Світовий конгрес, щоб обговорити міжнародні проблеми. Насамперед вони повинні визначити, яка держава прийматиме конгрес у себе.

4. 为…提供 (*Wèi...tígōng*) – надавати, забезпечувати;

Наприклад:

文明消耗一项资源为城市提供电力 (*Wénmíng xiāohào yī xiàng zīyuán wèi chéngshì tígōng diànlì*) – Ваша цивілізація вперше використовує ресурс для постачання міст енергією.

因此请贵方为他们的援助工作**提供**必要的条件 (*Yīncǐ qǐng guì fāng wéi tāmen de yuánzhù gōngzuò tígōng bìyào de tiáojiàn*) – тому просимо вас створити всі умови для співпраці та надання допомоги в роботі.

中国将继续同世界卫生组织以及各国开展抗疫合作，坚守疫苗作为全球公共产品的承诺，**为**发展中国家战胜疫情**提供**更多帮助 (*Zhōngguójiāng jìxù tóng shìjiè wèishēng zǔzhī yǐjí gèguó kāizhǎn kàng yì hézuò, jiānshǒu yìmiáo zuòwéi quánqiú gōnggòng chǎnpǐn de chéngnuò, wèi fāzhǎn zhōng guó jiā zhànshèng yìqíng tígōng gèng duō bāngzhù*) – Китай продовжуватиме співпрацювати з Всесвітньою організацією охорони здоров'я та іншими країнами з питань протиепідемії, дотримуватися обіцянок щодо вакцин як глобального суспільного продукту та надаватиме більше допомоги країнам, що розвиваються, у подоланні епідемії.

5. 以...为 (*Yǐ...wéi*) – лежати в основі...;

Ця конструкція використовується в такому реченні:

要维护以联合国为核心的国际体系，维护以国际法为基础的国际秩序，维护以世界贸易组织为核心的多边贸易体制 (*Yào wéihù yǐ liánhéguó wéi héxīn de guójì tǐxì, wéihù yǐ guójìfǎ wéi jīchǔ de guójì zhìxù, wéihù yǐ shìjiè màoyì zǔzhī wéi héxīn de duōbiān màoyì tǐzhì*) – Нам важливо, слідуючи принципам спільних консультацій, спільного будівництва, спільного користування, відстоювати справжній мультилатералізм і просувати формування більш справедливої і раціональної системи глобального управління. Необхідно захищати міжнародну систему, ядром якої є ООН, світоустрій, який заснований на міжнародному праві, а також багатосторонню торговельну систему, ядром якої є СОТ.

Ще одним прикладом використання цієї конструкції є речення «与会代表都看好“一带一路”建设前景，都希望以“一带一路”为契机，以高峰论坛为平台，凝聚共同发展的动力，推进实实在在的合作» (*Yùhuì dài biǎo dōu kàn hǎo “yīdài yīlù” jiànshè qiánjǐng, dōu xīwàng yǐ “yīdài yīlù” wéi qìjī, yǐ gāofēng lùntán wéi píngtái, níngjù gòngtóng fāzhǎn de dònglì, tuījìn shí shízài zài de hézuò*)

– «Учасники конференції з оптимізмом дивляться на перспективи будівництва ініціативи «Одного поясу, одного шляху» і сподіваються скористатись концепцією «Один пояс, один шлях» як можливістю та використати форум саміту як платформу для набору імпульсу для спільного розвитку та популяризації відчутна співпраця».

Дипломатичний дискурс також характеризується такими стійкими оборотами, з яких починається промова чи текст:

1) 不可否认 (*yángé de shuō*) – безумовно; 2) 严格的说 (*yángé de shuō*) – суворо кажучи; 3) 下面列举 (*xiàmiàn jǔ liè*) – перераховані нижче; 3) 正如你所说的 (*zhèngrú nǐ suǒ shuō de*) – як то кажуть.

Наприклад:

正如你说，这些谈判也许能提供他的支持者一个机会，让他们“体面地”回到帝国的怀抱 (*Zhèngrú nǐ suǒ shuō, zhèxiē tánpàn yěxǔ néng tígōng tā de zhīchí zhě yīgè jīhuì, ràng tāmen “tǐmiàn de” huí dào dìguó de huáibào*) – як ти кажеш, ці переговори можуть дати його прихильникам шанс без ганьби повернутися до лона Імперії.

正如你所知道的，这段对话已经被记录了 (*Zhèngrú nǐ suǒ zhīdào de, zhè duàn duìhuà yǐjīng bèi jìlùle*) – як відомо, ця розмова була записана.

В дипломатичному дискурсі також іноді використовується прийменник веньяна 于 (*yú*), який має дуже багато значень. Прийменниковий зворот з 于 (*yú*), може вживатися в офіційно-діловому стилі, як у препозиції, так і в постпозиції до дієслова або прикметника, до якого він належить. Прийменник 于 (*yú*), може вказувати місце дії. Він синонімічний таким прийменникам як 在 (*zài*), 从 (*cóng*), 自 (*zì*).

Наприклад:

上海位于长江入海口 (*Shànghǎi wèiyú chángjiāng rù hǎikǒu*) – Шанхай розташований в гирлі річки Янцзи.

Тут прийменник 于(yú) виступає у якості прийменника 在(zài) та має значення «знаходитись».

新州长将于下星期二到任就职(*Xīn zhōuzhǎng jiāng yú xià xīngqī'èr dào rèn jiùzhí*) – Новий губернатор вступить на посаду наступного вівторка

У цьому випадку прийменник 于(yú) вказує на час дії та від синонімічний прийменнику 在(zài).

Дуже популярний серед єднальних сполучників мови веньянь сполучник 而(ér). В дипломатичному дискурсі він поєднує окремі дієслова, прикметники, або словосполучення, в яких ядром виступає дієслово або прикметник, а також цілі речення. Цей сполучник оформляє і підкреслює наявність між частинами, що зв'язуються, деяких типів граматичного зв'язку, виконує роль протиставного або єднального сполучника. Найчастіше українською мовою перекладається як протиставний сполучник «а».

Наприклад:

要有序推进复商复市复工复学, 创造就业, 拉动经济, 恢复经济社会秩序和活力, 主要经济体要加强 宏观政策协调, 不仅要重启本国经济, 而且要为世界经济复苏作出贡献(*Yào yǒu xù tuījìn fù shāng fù shì fùgōng fùxué, chuàngzào jiùyè, lādòng jīngjì, huīfù jīngjì shèhuì zhìxù hé huóli, zhǔyào jīngjì tǐ yào jiāqiáng hóngguān zhèngcè xiétiáo, bùjǐn yào chóngqǐ běnguó jīngjì, érqǐ yào wèi shìjìè jīngjì fùsū zuòchū gòngxiàn*) – Необхідно сприяти впорядкованому відновленню бізнесу, ринку, роботи і навчання, створенню робочих місць, стимулюванню економіки і відновленню економічного і соціального порядку і життєздатності. Провідні економіки світу повинні посилити координацію макроекономічної політики не тільки для того, щоб перезапустити свою власну економіку, а й світову.

У деяких випадках сполучник 而(ér) перекладається «і [тому] ...»: 千锤百炼而朝气蓬勃 (*qiānchuíbǎiliàn ér zhāoqì péngbó*) – Загартований і (тому) енергійний.

Прикладом цього слугує речення:

我们党历经千锤百炼而朝气蓬勃(*Wǒmen dǎng lìjīng qiānchuíbǎiliàn ér zhāoqì péngbó*) – Наша партія пройшла через тисячі випробувань і сповнена енергійності та життєвої сили.

Висновки до розділу 3

В третьому розділі нашої роботи ми опрацювали структурно-семантичні особливості дипломатичної лексики та їх відтворення в україномовному перекладі взявши тексти промов голови КНР Сі Цзіньпіна та прем'єра Держради Лі Кецяна. З точки зору використання перекладацьких трансформацій найчастіше ми вдавалися до прийомів членування речення, функціональної заміни, додавання та опущення. Найменше в нашому аналізі ми використовували варіант поєднання речень, адже це пов'язано саме з специфікою мови оригіналу та мови перекладу.

Розглянувши багато прикладів нам стало зрозуміло, що перекладацькі трансформації є невід'ємною частиною під час перекладу в дипломатичному дискурсі з китайської мови на українську. Тому що від правильно підібраної інтерпретації найменшого слова в реченні залежить сенс цілого висловлювання дипломата, якщо взяти глобально, то і доля міждержавних відносин будь-яких країн. Тому дуже важливо, щоб переклад здійснювався з дотриманням граматичних, лексичних і стилістичних норм. Адже це дозволить нам, як перекладачам здійснити не лише правильний і повний переклад для дипломатів чи політиків нашої держави, а також зрозумілий для іншомовної аудиторії.

Після проведеного аналізу нами було ще виділено особливості перекладу таких стилістичних прийомів, як лексичний повтор, метафора та чен`юй. Також у реченнях ми виявили приклади граматичних запозичень з літературної мови веньянь за допомогою службового слова 以, прийменника 于 та сполучника 而.

ВИСНОВКИ

Дипломатія одна з найдавніших видів мистецтва перемовин, яка в науковій та довідковій літературі представлена величезною кількістю визначень. Проте схожість усіх визначень в тому, що головним лейтмотивом дипломатії виступає представлення внутрішніх і зовнішніх інтересів будь-якої держави на основі комунікації, яка відповідає нормам і законам країни. Ці прийоми мають своє мовленнєве вираження, відображення якого ми бачимо у ряді дипломатичних документів. Мистецтво дипломата полягає у вмінні правильно використовувати мовні прийоми. Дипломати є насамперед представниками державних інтересів.

В першій частині нашої роботи ми розглянули поняття «слово» та «лексика» в загальному аспекті, потім дослідили дипломатичний дискурс. Ми з'ясували, що лексика дипломатичного дискурсу сучасної китайської мови, характеризується специфічними рисами, зумовленими з одного боку, особливістю типологічного устрою китайської мови, з іншого, особливим «світобаченням» китайців. Характерним для нього є тенденція забарвити етносемантично будь-які запозичення із західних мов відповідно до тих образів і концептів, які притаманні змістовній стороні їх основних одиниць – ієрогліфів, на базі яких у тому числі будується лексична підсистема дипломатичного дискурсу. Кожна епоха, спираючись на термінологію попередників, розробляє власне коло термінологічних понять. Це свідчить про те, що дипломатична термінологія є плодом історичного розвитку, в ній відображені всі етапи дипломатичних відносин. Всі важливі зміни, які відбуваються в дипломатичній терміносистемі знаходять своє відображення у мові, а саме в структурно-семантичному аспекті. Усі розглянуті поняття і явища в першому розділі складають теоретичну базу, яка застосовується в цій роботі для знаходження лінгвістичних особливостей дипломатичних термінів, їх аналізу та систематизації.

В другому розділі нашої роботи ми визначили, що дипломатична мова абсолютно будь-якої держави переповнена метафорами та символами, які

мають прямий зв'язок зі своїм багатоміковим минулим. Китайська мова дипломатичного дискурсу не є винятком. Основною функцією дипломатичних виступів в Китаї є вплив на реципієнта. Китайським дипломатам потрібно, щоб аудиторія пережила «емоційне потрясіння», тому що, такий виступ повинен залишити незабутнє враження в серцях та голові людей. В таких виступах велика увага приділяється лінгвістичним засобам мови, адже дипломатична лексика китайської мови неодноразово привертала увагу багатьох лінгвістів у різні періоди розвитку КНР, що пов'язано з «рухливістю» лексичної системи.

Ми визначили, що проблематика мови публічної сфери дипломатичного дискурсу має унікальні особливості, без урахування яких ми не зможемо максимально точно передати інформацію з мови оригіналу на мову перекладу. За допомогою трьох підходів Чжана Фена (50): соціолінгвістичного, когнітивного та прагматичного ми змогли розкрити проблематику розуміння китайськомовного дипломатичного дискурсу в інших державах.

Дослідивши класифікації перекладацьких трансформацій при перекладі у сучасному китайськомовному дипломатичному дискурсі ми зрозуміли, що переклад текстів дипломатичного дискурсу китайської мови може здійснюватися як з допомогою лексичних і граматичних, і лексико-граматичних трансформацій. За основу ми взяли класифікацію В.М. Комісарова, в якій зазначається, що переклад правильний тоді, коли він забезпечує прагматичні завдання перекладацького акту на максимально можливому для досягнення цієї мети рівні еквівалентності, не допускаючи порушення норм, дотримуючись жанрово-стилістичних вимог до текстів даного типу та відповідаючи суспільно-визнаній конвенційній нормі перекладу» [56, ст.99]. Ми проаналізували такі перекладацькі трансформації як конкретизація, транслітерація, транскрипція, калькування, додавання, опущення, перестановка, заміна, антонімічний переклад, генералізація та модуляція. У рамках цієї дослідницької роботи у третьому розділі ми розглянули тексти інтерв'ю голови КНР Сі пана посла КНР Лі Хуей з точки

зору властивої дипломатичному інтерв'ю стилістики та використовуваних перекладацьких трансформацій.

В третьому розділі нашої роботи ми опрацювали структурно-семантичні особливості дипломатичної лексики та їх відтворення в україномовному перекладі взявши тексти промов голови КНР Сі Цзіньпіна та прем'єра Держради Лі Кецяна з точки зору властивої дипломатичному інтерв'ю стилістики та використовуваних перекладацьких трансформацій. З точки зору використання перекладацьких трансформацій найчастіше ми вдавалися до прийомів членування речення, функціональної заміни, додавання та опущення. Найменше в нашому аналізі ми використовували варіант поєднання речень, адже це пов'язано саме з специфікою мови оригіналу та мови перекладу. Розібравши багато прикладів нам стало зрозуміло, що перекладацькі трансформації є невід'ємною частиною під час перекладу в дипломатичному дискурсі з китайської мови на українську. Тому що від правильно підібраної інтерпретації найменшого слова в реченні залежить сенс цілого висловлювання дипломата, якщо взяти глобально, то і доля міждержавних відносин будь-яких країн. Тому дуже важливо, щоб переклад здійснювався з дотриманням граматичних, лексичних і стилістичних норм. Адже це дозволить нам, як перекладачам здійснити не лише правильний і повний переклад для дипломатів чи політиків нашої держави, а також зрозумілий для іншомовної аудиторії.

Дослідження дипломатичного дискурсу з точки зору впливу на його успіх ступеня розвитку всіх рівнів структури мовної особистості дозволяє намітити перспективи комплексного вивчення мови дипломатії як одного з найважливіших видів сучасної комунікації, від якої в прямому розумінні залежить майбутнє світу.

PE3IOME

在二十一世纪，交流作为不同文化代表之间的互动，发挥着重要作用。外交是国家间关系的一个主要因素，支持全球和区域的和平与安全，并塑造国家间的文化对话。

外交一直是最古老的谈判艺术形式之一，在科学和参考文献中，有大量的定义代表。然而，所有定义的共同点是，外交的主要基调是通过符合国家规范和法律的沟通来代表一个国家的国内和国外利益。这些技术有一个口头表达，我们在一些外交文件中看到了它的反映。外交官的艺术在于能够正确地使用说话的技巧。外交官首先是国家利益的代表。

对现代语言学来说，特别有价值的是对外交演说的具体内容的研究，尽管外交风格具有固有的静态性质，但由于国外和国内政治事件的快速变化，外交演说也在不断发展。

研究课题的时效性在于，由于乌克兰和中国之间双边关系的加深，有必要研究和调查语言手段和翻译转换的使用和功能。对采访和演讲稿的详细研究将有助于专业翻译人员进行合格的翻译，将源语言的信息彻底翻译成目标语言。我们认为，扩大理论、背景和应用知识对这一领域的译员确实很重要。

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Аракин В. Д. (2005). *Сравнительная типология английского и русского языков*. Учеб.пособие. 3 изд.
2. Арнольд И.В. (2012). *Лексикология современного английского языка*.
3. Арутюнова Н. Д. (1990). *Дискурс. Лингвистический энциклопедический словарь*. Советская энциклопедия.
4. Ахманова О. С. (1996). *Словарь лингвистических терминов*.
5. Балли Ш. (1955). *Общая лингвистика и вопросы французского языка*.
6. Бархударов Л. С. (2013). *Язык и перевод: Вопросы общей и частой теории перевода*. 4-е изд. Москва. Изд-во ЛКИ.
7. Беляков М.В. (2015). *Характер эмотивности дипломатического дискурса*. Лингвистика.
8. Борисенко И.И., Евтушенко Л.И. (2003). *Английский язык в международных документах (право, торговля, дипломатия)* 3-е издание, переработанное и дополненное.
9. Викулова Л.Г. (2008) *Основы теории коммуникации: практикум*.
10. Виноградов В. В. (1944). *О формах слова*. Изд. АН СССР.
11. Володина Л.В., Карпухина О.К. (2002). *Деловое общение и основы теории коммуникации*.
12. Горелов В. И. (1984). *Лексикология китайского языка*. Москва. Просвещение.
13. Горохова, Н. В. (2014). *Проблема многозначности понятия «дискурс»*. Омск: ОГТУ.
14. Громько А.А., Ковалев А.Г., Севастьянов П.П., Тихвинский С.Л. (1984). *Дипломатический словарь*. Москва. Изд. Наука.
15. Де Соссюр Ф. (1933). *Курс общей лингвистики*.
16. Детинко Ю. И., Куликова Л. В. (2017). *Монография «Политическая коммуникация: опыт мультимодального и критического дискурс-анализа»*.

17. Захаров, В.П. (1980). *Проблема определения речевого статуса односложных слов современного китайского языка*. Сборник статей, № 16.
18. Исмагилова Л.Р. (2012). *Лексические особенности перевода деловой корреспонденции*. Вестник ЧГУ.
19. Калинин А. В. (1978). *Лексика русского языка*. Москва.
20. Карасик В. И. *Язык социального статуса*.
21. Карасик В.И. (2004). *О типах дискурса. Языковая личность: институциональный и персональный дискурс*. Волгоград.
22. Карасик В.И. (1999). *Религиозный дискурс. Языковая личность: проблемы лингвокультурологии и функциональной семантики*.
23. Караулова Ю. Н. (1997). *Русский язык: Энциклопедия*.
24. Ковалев А.Н. (1968). *Азбука дипломатии*. Изд. «Международные отношения».
25. Кожетева А.С. (2012). *Языковая объективация адресанта и адресата в дипломатическом дискурсе . Теория и практика общественного развития*.
26. Комиссаров В. Н. (2002). *Современное переводоведение: учеб. пособие*.
27. Кочерган М. П. (2000). *Вступ до мовознавства*.
28. Левковская К. А. (2006). *Теория слова, принципы ее построения и аспекты изучения лексического материала «Высшая школа»*. Москва.
29. Левицкая Т. Р. (1976). *Проблемы перевода*. Москва. Международные отношения.
30. Маслов Ю. С. (1975). *Введение в языкознание*. Москва. 2-е изд.
31. Морковкин В.В. (2001). *О словарной лексикологии. Русский язык зарубежом*.
32. Нелюбин Л.Л. (2006). *Наука о переводе (история и теория с древнейших времен до наших дней)*.
33. Немченко В. Н. (2008). *Введение в языкознание*.
34. Новиков Л. А. (2012). *Семантика русского языка*.

35. Рецкер Я. И. (2007). *Теория перевода и переводческая практика. Очерки лингвистической теории перевода.*
36. Смирницкий А. И. (1952). *К вопросу о слове (Проблема отдельности слова). Вопросы теории и истории языка в свете трудов И. В. Сталина по языкознанию.*
37. Солнцева, Н.В., Солнцев, В.М. (1979). *Теоретическая грамматика современного китайского языка: (Проблемы морфологии).*
38. Терентий Л.М. (2010). *Специфика дипломатического дискурса как формы коммуникации . (Электронный ресурс).*
39. Тянь Хайлун. (2002). *Изучение политического языка: обзор и размышления // Обучение иностранным языкам.*
40. Фомина М.И. (2002). *Современный русский язык Лексикология.*
41. Цай То (2009). «Цюаньцюхуа гайнянь дуй Чжунго дуйвай чжаньлюди инсян – дуй гайгэ кайфанди линь ичжун шэньши».
42. Чжан, Фэн. (2015). *Почему дипломатический дискурс Китая так трудно понять* http://www.thepaper.cn/newsDetail_forward_1331004 .
43. Чжао, Сяочунь. (2018). *В погоне за сообществом общего будущего: глобальная активность Китая в перспективе.* Ежеквартальный вестник международных стратегических исследований Китая.
44. Шанский Н. М. (1972). *Лексикология современного русского языка.*
45. Шмелев Д.Н. (2007). *Современный русский язык. Лексика.*
46. Щерба Л. В. (1958). *Избранные работы по языкознанию и фонетике*
47. Ярцева В. Н. (1990). *Лингвистический энциклопедический словарь.*
48. Яхонтов, С.Е. (1980). *История языкознания в Китае (I тысячелетие до н. э. – I тысячелетие н. э.)*
49. Thorsten Pattberg. (2012). *China: Lost in translation. Asia Times.* <https://atimes.com/atimes/China/NH01Ad01.html>
50. 习近平. (2014). *谈治国理政.*

- 51.周祖讓. (1959). 漢語制匯講話。北京。
- 52.孫常叙. (1956). 孫常叙—長春:吉林人民出版社.
- 53.宋雲彬. (1953)。 詞匯懂得透徹才能用得正確。語文學習。
- 54.翟石磊. (2013) 中國式話語與國際話語權 // 話語與國際關係。國際政治語言研究。
- 55.陳愛文. (1979) 。並列式雙音詞的字序。中國語文, 2期。

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО ХАРАКТЕРУ

1. 李克强在上海合作组织成员国政府首脑(总理)理事会第十九次会议上的讲话
<https://baijiahao.baidu.com/s?id=1684819851901768621&wfr=spider&for=pc>
2. 习近平在世界经济论坛“达沃斯议程”对话会上的特别致辞
http://www.gov.cn/xinwen/2021-01/25/content_5582475.htm
3. 习近平：在庆祝中国共产党成立 100 周年大会上的讲话
<https://baijiahao.baidu.com/s?id=1704064181237550214&wfr=spider&for=pc>
4. 习近平在世界经济论坛“达沃斯议程”对话会上的特别致辞
http://www.gov.cn/xinwen/2021-01/25/content_5582475.htm
5. 在第七十五届联合国大会一般性辩论上的讲话
https://www.ccps.gov.cn/xxsxk/zyls/202009/t20200922_143558.shtml